

Crna Gora
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO
Sektor za nastavu
Odsjek za utvrđivanje kvaliteta

Broj: 0111-04115-209/3

Podgorica, 12.05.2025.

Izveštaj o utvrđivanju kvaliteta
obrazovno-vaspitnog rada za ključne oblasti Upravljanje i rukovođenje školom, Etos škole,
Nastava i učenje i Podrška učencima
u periodu od 03. 03. 2025. do 07. 03. 2025.

JU OŠ „Druga Osnovna škola“, Budva

Crna Gora

Zavod za školstvo

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 408 901
fax: +382 20 408 927
www.zzs.gov.me

Broj: 011-041) 25-209) 2

17.02.2025. godine

Na osnovu 135 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 2/18, 34/19, 8/21 i 37/22), člana 54 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 90/24, 93/24 i 104/24), člana 18 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore" br.56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), člana 40 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10, 36/13, 39/13, 44/13, 47/17, 59/21, 76/21, 146/21, 3/23 i 84/24) i čl. 12 i 14 Pravilnika o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama ("Službeni list Crne Gore", br. 111/20), donosim

R J E Š E N J E

I - Imenuje se tim nadzornika u sastavu:

1. Nada Maras, Samostalna savjetnica I - prosvjetni nadzornik (za oblast opšte organizacije i geografiju), rukovodilac tima
2. mr Irena Ivanović, Samostalna savjetnica I - prosvjetna nadzornica (za oblast opšte organizacije i predmet crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost), članica
3. mr Milica Vušurović, Samostalna savjetnica I - prosvjetna nadzornica (za oblast opšte organizacije i biologiju), članica
4. Nebojša Rakočević, Samostalni savjetnik I - prosvjetni nadzornik (za oblast opšte organizacije i fizičko vaspitanje), član
5. Leon Djuravčaj, Samostalni savjetnik I - prosvjetni nadzornik (za oblast opšte organizacije i informatiku), član
6. Ivana Milunović, Samostalna savjetnica I za istraživanje i razvoj srednjeg opšteg obrazovanja

II Zadaci tima su da po zahtjevu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija broj 06-603/25-975/3 od 06. 02. 2025. godine, izvrši utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada za ključne oblasti: Rukovođenje i upravljanje, Etos ustanove, Nastava i učenje i Podrška učenicima u JU OŠ „Druga osnovna škola“ Budva, u periodu od 03.– 07. 03. 2025. godine

III - Članovi tima i rukovodilac tima dužni su da postupe u smislu čl. 12, 15 i 17 Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama.

IV - Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Članom 135 Zakona o državnim službenicima i namještenicima je propisano da o pravima i obavezama državnog službenika, odnosno namještenika odlučuje starješina državnog organa. Članom 54 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave je propisano da za vršenje poslova u okviru kojih se zahtijeva stručna saradnja državnih službenika iz različitih

nutrašnjih organizacionih jedinica, mogu se obrazovati projektne grupe, timovi ili drugi odgovarajući oblici rada

Članom 40 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju propisano je da Zavod za školstvo u oblastima predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, opšteg obrazovanja u stručnom obrazovanju, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika u saradnji sa ustanovom, utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitaog rada u ustanovama.

Pravilnikom o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitaog rada u ustanovama propisuju se sadržaj, oblici i način utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitaog rada u predškolskoj ustanovi, školi, obrazovnom centru, resursnom centru, kod organizatora za obrazovanje odraslih i u domu učenika. Članom 12 ovog Pravilnika propisano je da po potrebi, evaluacija se može sprovesti i djelimično na osnovu procjene od strane Zavoda, odnosno Centra, kao i na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove prosvjete (Ministarstvo), odnosno inspekcije nadležne za oblast prosvjete ili na obrazloženi zahtjev Savjeta roditelja i učenika čiju opravdanost procjenjuju Zavod i Centar. Članom 13 je propisano da evaluaciju (utvrđivanje kvaliteta) obavljaju prosvjetni nadzornici i da izuzetno je mogu obavljati i ovlašćeni savjetnici. Članom 14 propisano je da direktor Zavoda obrazuje tim nadzornika za predškolske ustanove, osnovne škole, gimnazije, resursne centre, obrazovne centre i domove učenika.

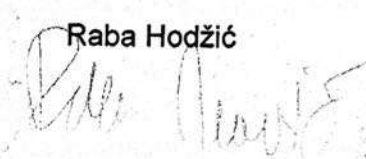
Članom 17 istog Pravilnika je propisano da proces evaluacije (utvrđivanje kvaliteta) obuhvata: pripremanje evaluacije, neposredan uvid, izradu izvještaja o evaluaciji, i praćenje realizacije.

Pravna pouka: Protiv ovog Rješenja može se uložiti žalba Komisiji za žalbe preko pisarnice Zavoda, u roku od 8 dana od dana prijema.

Dostavljeno:
- članovima tima,
- arhivi

DIREKTORICA

Raba Hodžić

Shodno zahtjevima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija broj 06-603/25-975/3 od 6. februara 2025. godine, Zavod za školstvo donio je Rješenje o imenovanju Tima nadzornika sa zadatkom da izvrši utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada za ključne oblasti Nastava i učenje, Upravljanje i rukovođenje školom, Etos škole i Podrška učenicima u JU OŠ „Druga osnovna škola” u Budvi, godine u periodu od 03. 03. 2025. do 07. 03. 2025. godine. Nadzor je realizovan od 03. do 05. 03. 2025. godine.

Ključna oblast: UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM

Prosvjetni nadzornik: Nada Maras

Standard: A.2.1 - Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređenja rada škole

Obrazloženje:

Program razvoja Škole urađen je timski za period od 2023. do 2027. godine. Program je sveobuhvatan i zasniva se na rezultatima eksterne i interne evaluacije. U Planu su istaknuti vizija i misija Škole, SWOT analiza kojom su identifikovane prednosti i slabosti u radu Škole. Navedene su prioritetne oblasti razvoja sa naglašenim strateškim ciljevima, definisanim aktivnostima, indikatorima uspjeha, nosiocima aktivnosti i vremenom realizacije. Implementaciju planiranih aktivnosti prati Tim ili osobe navedene u Programu. Na godišnjem nivou radi se Izvještaj o realizaciji. Direktorica o realizovanim aktivnostima upoznaje Nastavničko vijeće, Školski odbor i Savjet roditelja i preduzima odgovarajuće mjere u slučaju eventualnog nesprovođenja planiranih aktivnosti.

Usklađenost Godišnjeg plana rada Škole sa Programom razvoja se prepoznaje. Godišnji plan rada škole (GPRŠ) uradila je direktorica u saradnji sa pedagoškinjom i nastavnicom informatike. Plan je razmatran na sjednici Nastavničkog vijeća. Uvidom u dokumentaciju uočava se da je Školski odbor sa zakašnjenjem razmatrao GPRŠ, na sjednicama 18. 10. 2024. i 30. 01. 2025. godine i da je definitivno, sa znatnim zakašnjenjem, usvojen na sjednici 14. 02. 2025. Isto tako, sa zakašnjenjem, je razmatran na Savjetu roditelja (27. 02. 2025). GPRŠ pored elemenata propisanih zakonom sadrži planove rada stručnih organa Škole, planove rada direktora, pomoćnika direktora, planove rada stručnih saradnika (pedagoga, psihologa, logopeda), bibliotekara, Školskog odbora, Savjeta roditelja, planove rada formiranih timova, sekcija, planove rada preventivnih programa, saradnje sa porodicom, kulturne i javne djelatnosti, Plan podrške učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama, teškoćama u učenju, podrške i praćenja rada sa talentovanim učenicima, Plan Đačkog parlamenta, profesionalne orijentacije učenika i dr. Izvještaj o realizaciji GPRŠ radi se na godišnjem nivou i razmatra se na sjednicama Nastavničkog vijeća i Školskog odbora. Za prethodnu školsku godinu Izvještaj sadrži konkretnu realizaciju sadržaja planiranih GPRŠ, ali nedostaje kvalitetnija analiza iz koje bi proistekle preporuke za unapređenje i dalji rad.

Preporuke:

Formirati Tim za izradu GPRŠ.

Ispoštovati zakonsku proceduru razmatranja i usvajanja GPRŠ.

Izveštaj o realizaciji Godišnjeg plana rada škole zasnovati na analizi konkretnih planova gdje su uočene dobre strane i područja budućeg unapređenja, izvoditi jasne zaključke koje će se zasnovati na preporukama za dalji rad.

Standard: A.2.2 - Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi

Obrazloženje:

Uvidom u školsku dokumentaciju, kao i na osnovu dobijenih rezultata sprovedene ankete za nastavnike, može se zaključiti da je u Školi uspostavljena organizacija rada u kojoj su definisane uloge i odgovornosti zaposlenih. Sa ovom konstatacijom potpuno se složilo 74% nastavnika, djelimično 20%, a nije se složilo 6% (4 nastavnika).

Orijentacioni planovi rada stručnih aktivna sadržani su u Godišnjem planu rada škole. Planiranjem se, u većini, posvećuje pažnja obrazovno-vaspitnom radu po predmetima, podršci učenicima, aktivnostima za poboljšanje uslova rada, kriterijumu ocjenjivanja, međusobnoj hospitaciji, stručnom usavršavanju nastavnika i dr. Nastavničko vijeće odluke iz svoje nadležnosti donosi u skladu sa odredbama zakona i normativnim aktima Škole. Svoj rad organizuje kroz sjednice, dinamikom koja je okvirno, utvrđena Godišnjim planom. Na sastancima su razmatrana bitna pitanja za rad Škole: Godišnji plan rada Škole, postignuća učenika po klasifikacionim periodima (prikazana kvantitativno), realizacija Godišnjeg plana rada, realizacija dopunske i dodatne nastave, eksterna provjera znanja, interno utvrđivanje kvaliteta rada, profesionalni razvoj nastavnika. Zapisnici su najčešće u vidu konstatacija, bez zaključaka i preporuka za poboljšanje.

Planovi rada odjeljenjskih vijeća sastavni su dio Godišnjeg plana rada škole, a Planovi rada odjeljenjskih starijina se nalaze u odjeljenjskim knjigama. Stručni organi uglavnom realizuju planove rada i međusobno sarađuju.

Kada je u pitanju konkretan slučaj fizičkog nasilja na času crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti zbog kojeg je podnesena prijava Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija na stručnim organima (Odjeljenjskom vijeću, Stručnom aktivu) nije razmatran, kao ni pedagoško-psihološkoj službi i Timu za prevenciju nasilja. U zapisnicima Nastavničkog vijeća evidentirano je neprimjereno ponašanje učenika.

Sa tvrdnjom da direktor stvara uslove, organizuje i prati rad timova i komisija potpuno se složilo 82% nastavnika, djelimično 17%, a 2% se izjasnilo da ne zna (1 nastavnik). Timovi imaju planove rada i zasebno rade izvještaje o realizovanim aktivnostima.

U Školi su obezbijeđeni dobri uslovi za realizaciju obrazovno-vaspitnog rada. Na tvrdnju da u Školi postoje uslovi za realizaciju savremene nastave u potpunosti se složilo 57% nastavnika, djelimično 35%, dok se sa navedenom konstatacijom nije složilo 8% (5) nastavnika. Da direktor obezbjeđuje uslove za kvalitetnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u potpunosti se složilo 78% nastavnika, djelimično 14%, dok se 8% nije složilo. Da u Školi vlada saradnička i konstruktivna komunikacija, uvažavaju se mišljenja i inicijative zaposlenih potpuno se složilo 74% nastavnika, djelimično 22%, 5% (3) nastavnika se nije složilo sa navedenom konstatacijom.

Preporuke:

Na stručnim aktivima posvetiti veću pažnju kriterijumu ocjenjivanja i učenike upoznati sa njima.

Izvoditi zaključke sa sastanaka sa preporukama u cilju unapređenja kvaliteta rada.

Standard: A.2.3 - Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja

Obrazloženje:

U planovima rada direktorice, pomoćnica direktorice, pedagoškinja, psihološkinje, koji su sastavni djelovi Godišnjeg plana rada Škole, navedene su, između ostalog, aktivnosti koje se odnose na pedagoško instruktivni rad. Procjena uspješnosti nastavnika vrši se na osnovu opservacije časova redovne, dijelom dopunske i dodatne nastave, uvida u dokumentaciju, profesionalni portfolio i razgovora sa nastavnikom. Izvešen je uvid protokole za procjenu uspješnosti časa popunjene od strane direktorice i pomoćnica direktorice. Procjena uspješnosti časa obuhvata: kvalitet priprema nastave, organizaciju rada, aktivnost učenika, intervenciju nastavnika, vezu cilja, sadržaja metoda i oblika rada i opšta zapažanja. Uočava se da je opšta procjena uspješnosti kod pojedinih nastavnika nezadovoljavajuća. Nakon opservacije časa obavlja se razgovor sa nastavnikom, analizira se čas i daje sugestije. Nastavničko vijeće se ne bavi konstruktivnom analizom hospitovanih, oglednih i uglednih časova sa prijedlozima za poboljšanje.

Procjena uspješnosti rada nastavnika od strane pedagoško-psihološke službe ne obavlja se redovno. Nedostaju protokoli za čas, izvještaji o posjećenim časovima (redovnim, oglednim/uglednim), sa opštim zapažanjima, preporukama za unapređivanje i sugestijama za profesionalni razvoj nastavnika.

Zaposleni i učenici su upoznati sa Kućnim redom. Sa konstatacijom da se u Školi vodi računa da li se poštuje Kućni red škole i pravila ponašanja potpuno se složilo 43% učenika, djelimično 35%, nije se složilo 17% učenika, a 6% se izjasnilo da ne zna. Da u školi vlada radna atmosfera (ili disciplina) i odgovornost zaposlenih u potpunosti se složilo 71% nastavnika, djelimično 22%, a nije se složilo 8% (5) nastavnika. U toku nadzora, za vrijeme održavanja časova, prisutna je nedisciplina od strane pojedinih učenika u hodniku Škole.

U Školi je formiran Tim za samoevaluaciju (direktorica, pomoćnica direktorice, pedagoškinja, psihološkinja, 2 nastavnika razredne i 3 nastavnika predmetne nastave - koordinator nastavnica matematike) koji je sačinio operativni Plan samoevaluacije za 2024/25. godinu sa navedenim oblastima evaluacije. Kao i prethodne školske godine, ključne oblasti odnosile su se na: Nastavu i učenje, Upravljanje i rukovođenje, Etos, Saradnju sa roditeljima, Postignuća učenika i Podršku učenicima. Tim se redovno sastaje, uredno vodi evidenciju o radu. Nakon izvršene samoevaluacije za školsku 2023/24. godinu urađen je operativni Plan unapređenja kvaliteta rada Škole.

Direktorica koordinira i podstiče korišćenje podataka (rezultati evaluacije, samoevaluacije, eksternih/internih provjera znanja) za praćenje i poboljšanje kvaliteta nastave i učenja, kao i ukupnog rada Škole.

Preporuke:

Unaprijediti rad pedagoško-psihološke službe.

Analizirati efekte pedagoško-instruktivnog rada na sjednicama stručnih organa, predlagati mjere za poboljšanje.

Standard: A.2.4 - Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih

Obrazloženje:

Direktorica učestvuje u aktivnostima profesionalnog razvoja nastavnika Škole (PRNŠ) i zajedno sa timom za PRNŠ, planira i usmjerava profesionalni razvoj. U okviru Plana profesionalnog razvoja nastavnika navedene su razvojne oblasti za unapređenje koje se odnose na rad sa učenicima koji brže napreduju i učenicima koji imaju teškoće u učenju, motivaciju učenika, adaptaciju stranih državljana, nastavu i učenje, podršku učenicima, socio-emocionalne vještine. Plan je urađen na osnovu ličnih planova profesionalnog razvoja nastavnika i procjene potreba nastavnika na osnovu analize opservacije časova. Na sjednicama stručnih aktiva razmjenjuju se utisci sa seminara sa posebnim osvrtom na alate i mogućnostima kreiranja nastavnog gradiva. Tim za PRNŠ na godišnjem nivou radi Izvještaj o realizovanim aktivnostima koji se uglavnom odnosi na održane programe obuke.

Direktorica i dio nastavnika (53) posjeduju lični plan profesionalnog razvoja urađen na osnovu evaluacije svog rada u kojima su navedene razvojne oblasti unapređenja.

Efekte profesionalnog razvoja direktorica prati putem hospitacije časova. Na anketnu tvrdnju da se u Školi planira, podstiče i prati profesionalni razvoj, na osnovu evaluacije i samoevaluacije potpuno se složilo 75% nastavnika, djelimično 22%, dok se 3% (2) nastavnika nije složilo sa navedenom tvrdnjom.

Škola posjeduje Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju. Zaposleni se uglavnom motivišu pohvalama i zahvalnicama na Nastavničkom vijeću, a ukoliko postoje mogućnosti i novčano.

Sa tvrdnjom da se u Školi osjećam sigurno u potpunosti se složilo 33% učenika, djelimično 30%, nije se složilo 32% učenika, a 5% se izjasnio da ne zna.

Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama (15) Škola je obezbijedila specijalizovana pomagala (rampe, kolica, stočić), dok za asistivnom tehnologijom nije bilo potrebe.

Na tvrdnju da imaju dobru saradnju i komunikaciju sa direktorom Škole u potpunosti se složilo 47% anketiranih roditelja, djelimično 23%, nije se složilo 12% roditelja, dok se 18% izjasnilo da ne zna. Da su zadovoljni organizacijom i upravljanjem Školom potpuno se složilo 31% roditelja, djelimično 50%, nije se složilo 17%, a 2% roditelja se izjasnilo da ne zna. Da direktor unapređuje kvalitet rada Škole potpuno se složilo 38% roditelja, djelimično 34%, nije se složilo 17%, a 11% roditelja se izjasnilo da ne zna.

Preporuke:

Profesionalni razvoj u Školi planirati i usmjeravati i na osnovu rezultata samoevaluacije.

Istražiti razloge kvantitativnih pokazatelja dobijenih anketiranih učenika i roditelja u vezi sa pojedinim konstatacijama i preduzimati odgovarajuće mjere za njihovo suzbijanje

Ključna oblast: ETOS ŠKOLE

Prosvjetni nadzornik: Milica Vušurović

Standard A. 3.1 - Međusobni odnosi učenika/ca i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila

Obrazloženje:

Pravilnik o Kućnom redu je istaknut u holu Škole. Dežurstvo vrše nastavnici i učenici. Svoja zapažanja bilježe u knjigama dežurstva. Dati su elementarni podaci (imena dežurnih učenika i nastavnika, realizacija dopunske i dodatne nastave, posjetioci Škole), tako da se može steći djelimični uvid u radni dan Škole. U odjeljenjskim knjigama (posebno treći ciklus) prisutni su zapisi učenika koji češće krše Kućni red Škole. U decembru školske 2024/2025. godine Nastavničko vijeće je verificovalo postignuća učenika u učenju i vladanju gdje je izrečeno više vaspitnih mjera, između ostalog i 24 Ukora direktorice i 18 Ukora Nastavničkog vijeća. U zapisniku Nastavničkog vijeća ne zapažaju se prijedlozi kojim bi se korigovalo ovakvo ponašanje (set mjera za rad sa učenicima, njihovim roditeljima, odjeljenjem). Pedagoško-psihološka služba se uključuje u individualni rad sa učenicima po njihovom upućivanju od strane odjeljenjskog starješine ili predmetnih nastavnika. Radionice za odjeljenja se organizuju u skladu sa realizacijom određenih programa, a ne na osnovu potreba odjeljenja. Uvid u zapise u odjeljenjskim knjigama ukazuje da su rjeđi primjeri da učenici koji krše pravila Kućnog reda koriguju svoje ponašanje tokom godine i nakon izrečenih vaspitnih mjera. Sa konstatacijom ankete Zavoda za školstvo da nastavnici svojim ponašanjem i radom daju dobar primjer učenicima potpuno se složilo 30% anketiranih učenika, djelimično 46%, nije se složilo 20% i ne zna 4%. Učenici su se izjasnili da poštuju kućni red Škole (potpuno se složilo 68% i djelimično 22%), dok je raspodjela odgovora na konstataciju da se u Školi vodi računa da se poštuje Kućni red Škole i pravila ponašanja sljedeća: potpuno se slaže 43%, djelimično 35%, ne slaže se 17% i ne zna 6% anketiranih učenika. Zabrinjavajuće je da se 57% učenika ne slaže da se nastavnici jednako odnose prema svim učenicima, dok se u potpunosti slaže samo 16% anketiranih učenika. U anketi za roditelje gdje se utvrđivalo da li su zadovoljni odnosom nastavnika prema njihovoj djeci 35% se potpuno složilo, 47% djelimično, nije se složilo 15% i ne zna 2%.

U odjeljenjskoj knjizi VIII-3 prisutno je više zapisa učenika čiji su roditelji podnijeli prijavu. Zapisi su zbog kršenja pravila Kućnog reda (nedisciplina na času, nepoštovanje nastavnika i sl.). U toku razgovora sa Učeničkim parlamentom i drugim učenicima, predstavnici VIII-3 odjeljenja samoinicijativno su govorili o učeniku koji se preselio na Cetinje. Istakli su da je bio nemiran i pravio probleme nastavnicima. Odjeljenjski starješina je naveo konkretne primjere kada je učenik pokazivao neprimjereno ponašanje (dodavanje druga u Viber grupu u cilju verbalnog nasilja – neodgovarajuće obraćanje drugu sa drugog govornog područja). Takođe, istakla je da je više nastavnika imalo primjedbe na ponašanje učenika. Navela je primjer za prethodnu školsku godinu kada je učenik tvrdio da je trpio fizičko nasilje od nastavnice njemačkog jezika, ali se tokom utvrđivanja stanja (razgovori sa odjeljenjem, predmetnom nastavnicom) uvidjelo da učenik nije opisao situaciju koja je odgovarala stvarnom dešavanju. U MEIS-u (25.11.) evidentiran je razgovor sa učenikom o poštovanju školskih pravila na uput nastavnice fizike. Odjeljenjski starješina je istakla da je imala dobru saradnju sa roditeljima svih ovih godina, sve do trenutka kada su zaključene ocjene na kraju prvog polugodišta 2024/2025. godine. Razumljiva joj je reakcija roditelja, jer po njenim riječima i riječima direktorice, roditelji nemaju realnu sliku o svom djetetu,

Školu pohađa veći broj učenika sa drugih govornih područja. Organizuju se radionice na temu ravnopravnosti, rasne jednakosti i inkluzije. Obelježavaju se Međunarodni dan djeteta i Dječja nedjelja. Međutim, razgovor sa učenicima ukazuje da je radionica za učenike na različite teme jako malo, da se selektivno realizuju. Zapisnici stručnih organa ne sadrže konkretne podatke o obuhvatnosti učenika ovim radionicama, razlozima odabira određene grupe učenika, efektima radionica. Roditelji su istakli da se radionice za njih rijetko realizuju.

Preporuke:

Internom evaluacijom ispitati međusobne odnose nastavnika i učenika i na osnovu izvedenih zaključaka dati preporuke i realizovati aktivnosti za unapređenje.

Edukativne programe za učenike i roditelje prilagoditi potrebama odjeljenja.

Standard A.3.2 - Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja

Obrazloženje:

Škola je formirala Tim za prevenciju vršnjačkog nasilja. Prethodnih godina u njegov sastav bile su uključene i direktorica i stručna saradnica, dok ga školske 2024/2025. godine čine četiri nastavnika (dva nastavnika matematike, nastavnica crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti, a koordinatorka je nastavnica engleskog jezika). Plan i program prevencije nasilja izradili su predstavnik pedagoško-psihološke službe, nastavnik fizike, razredne nastave i matematike. Plan je operativno razrađen (ciljna grupa, vrijeme, odgovorna osoba i način realizacije) sa šest ciljeva, ali se nije realizovao do perioda djelimičnog nadzora. Tokom prvog polugodišta ove školske godine Tim je održao pet sastanaka na kojim su razgovarali o konkretnim slučajevima vršnjačkog nasilja. Opisane su situacije i izrečene vaspitne mjere (Ukor Nastavničkog vijeća), iako to nije u okviru njihovih nadležnosti. Nijesu uradili individualne planove podrške sa opisanim snagama i slabostima učenika i datim preporukama. Anketa Zavoda za školstvo za učenike ukazuje da je u Školi prisutan neki oblik vršnjačkog nasilja. Sa tvrdnjom da su doživjeli nasilje od drugih učenika u potpunosti složilo 44% i djelimično 56% anketiranih učenika. O frekvenciji dešavanja dati su sljedeći odgovori: samo jednom 38%, povremeno 33%, jedanput nedjeljno 9%, više puta u toku nedjelje 20%. Međutim, rezultati iste ankete su kontradiktorni. Na pitanje o vrstama nasilja najveći broj učenika je naveo da nije trpio nasilje (51%). Verbalno nasilje je trpjelo 39% anketiranih učenika, fizičko 21%, socijalno nasilje 14%, digitalno 10% i seksualno 3%. Komentari učenika ukazuju da se u slučaju vršnjačkog nasilja češće obraćaju odjeljenjskim starješinama, roditeljima i drugovima. Jedan broj učenika navodi da se ne bi nikom obratio, što je u saglasju sa anketom (ne bi se obratio nikom jer 31% anketiranih učenika smatra da se u Školi ne reaguje, 22% nema povjerenje u nastavnike, a 16% nema povjerenja u odjeljenjskog starješinu). Tim nije upoznat sa Uputstvom školama o podjeli odgovornosti i postupanju u cilju prevencije i u slučajevima pojave nasilja. Međutim, psihološkinja je dala na uvid nekoliko individualnih planova podrške koji su urađeni u predloženom formularu iz Uputstva. U datim planovima (slučajan uzorak) opisana su ponašanja, uočeni znaci nasilja, izvedeni zaključci i dat prijedlog da se urade planovi podrške u saradnji sa Centrom za socijalni rad i staranje. Nijesu navedene snage i rizici, ali su uključene zadužene osobe (direktorica, pedagoškinja, psihološkinja i odjeljenjski starješina). Od aktivnosti kojim treba da se koriguje ponašanje učenika, predviđena je saradnja i savjetodavni rad sa stručnim saradnicima jednom mjesečno, konsultacije sa predmetnim nastavnicima jednom mjesečno (Dan otvorenih vrata). Takođe,

navedene su obaveze svih aktera. U zapisnicima Tima za prevenciju vršnjačkog nasilja, zapisnicima stručnih organa, pedagoškoj dokumentaciji datoj na uvid, ne uočava se refleksija preduzetih aktivnosti na ponašanje učenika. Tim nema zapisnik, niti je razgovarano o navedenom fizičkom nasilju na času crnogorskog-srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika i književnosti, zbog kojeg je podnešena prijava Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija. Predsjednica Savjeta roditelja je istakla da nije bilo obraćanja Savjetu, niti je bilo pritužbe bilo kog roditelja na ponašanje nastavnika, a u slučajevima pritužbi, one su se odnosile na ocjene. Predstavnica roditelja odjeljenja VIII-3 u Savjetu nije bila sigurna što se desilo na času (da li je učenik udaljen sa časa ili ga je nastavnica uhvatila za rukav i usmjerila prema klupi da sjede, poslije više opomena od strane predmetnog nastavnika o kojima se oglašio). Po navodima odjeljenjskog starješine na roditeljskom sastanku koji je održan krajem oktobra, roditelj je govorio o ovom slučaju i istakao da mu je žao što nije slikao dječakove modrice kada su bile vidljive kao dokaz. O tom slučaju se nije dalje razgovaralo do kraja decembra kada je napisana prijava roditelja. Škola je razvila procedure reagovanja u slučajevima diskriminatornog ponašanja ili kršenja pravila Kućnog reda. Učenici se identifikuju od strane drugih učenika, predmetnih nastavnika, Uprave. Na takve oblike ponašanja reaguje odjeljenjski starješina koji obavlja razgovore sa učenikom i roditeljima. Pedagoško-psihološka služba se uključuje na uput učenika od strane predmetnih nastavnika ili odjeljenjskog starješine. Iz zapisnika stručnih saradnika se ne zapažaju predložene mjere za korekciju ponašanja, niti prijedlozi tema koje treba realizovati sa roditeljima i ostalim učenicima konkretnog odjeljenja. U odjeljenjskoj knjizi VII-3 školske 2023/2024. godine dato je više zapisa učenicima zbog neprimjerenog ponašanja. Isti učenici imaju zapise i ove školske godine. U pedagoškoj dokumentaciji se ne uočava što je zaključeno, predložene mjere za korekciju ponašanja, način razvijanja saradničkog odnosa na relaciji nastavnik-učenik-roditelj-stručni saradnik. Psihološkinja smatra da je teško ostvariti ovakav vid saradnje, jer roditelji negativno reaguju i navode da se njihova djeca targetiraju u negativnom kontekstu zbog upućivanja u pedagoško-psihološku službu. Anketirani učenici u periodu djelimičnog nadzora su dali sljedeće odgovore na konstataciju da imaju povjerenje i slobodu da se obrate stručnim saradnicima (pedagogu, psihologu...) jer dobijaju korisne savjete: potpuno se slaže 41%, djelimično 26%, ne slaže se 19% i ne zna 14%.

Programi rada odjeljenjskih zajednica i starješina, kao i uprave i stručnih saradnika, sadrže teme koje se bave ponašanjem učenika, podrškom, savjetodavnim radom sa učenicima i roditeljima. Anketa Zavoda za školstvo za učenike, kao i razgovor tokom djelimičnog nadzora, pokazali su da se na većini časova odjeljenjske zajednice razgovara o ponašanju i problemima u odjeljenju. U manjem broju slučajeva ovi časovi se ponekad i ne realizuju. Sa konstatacijom da se časovi odjeljenjske zajednice održavaju svake nedjelje potpuno se složilo 77% učenika, a 23% djelimično. Procjena saradnje sa odjeljenjskim starješinama od strane roditelja je 4,40 (od 5).

Anketa tokom nadzora je ukazala na veliki broj učenika koji se ne osjećaju sigurno u Školi (32%), dok se osjeća sigurno 33% učenika, djelimično 30% učenika i ne zna 5%. Učenici su u komunikaciji naveli da pojedini nastavnici ne obraćaju pažnju na njihove žalbe ili koriste malo grublje izraze kada im se obraćaju. Na pitanje da li je u Školi bilo nasilja od strane nekog nastavnika 25% anketiranih učenika je odgovorilo sa da (51% samo jednom, 23% povremeno, 8% jednom nedjeljno, 18% više puta nedjeljno). O vrstama nasilja distribucija odgovora je: nije trpio nasilje od strane nastavnika 65%, psihičko-verbalno nasilje 27%, fizičko nasilje 6,32% i seksualno 3% anketiranih učenika. Komentari u anketi Zavoda za školstvo pokazuju da se u ovom slučaju manje obraćaju odjeljenjskim starješinama i nastavnicima. Češće razgovaraju sa roditeljima i drugim učenicima, a značajan broj se ne bi obratio nikom.

Preporuke:

U Tim za prevenciju i suzbijanje nasilja i vandalizma uključiti direktoricu Škole, stručnog saradnika, predmete nastavnike, a po potrebi predstavnike roditelja i učenika.

Uradi operativno razrađen Plan i program rada (članovi Tima). Plan realizovati utvrđenom dinamikom i vršiti osvrt na realizaciju sa kojim će periodično upoznavati Nastavničko vijeće.

Članove Tima, Nastavničko vijeće, roditelje upoznati sa Uputstvom o podjeli odgovornosti i postupanje u cilju prevencije i u slučajevima nasilja i priručnikom Škola bez nasilja-ka sigurnom i podsticajnom okruženju za djecu-kako spriječiti nasilje u školi

U planovima odjeljenjskih starješina uključiti teme date u <file:///C:/Users/win10/Desktop/uputstvo-skolama-podjela-odgovornosti-i-postupanje-u-cilju-prevencije-i-u-slucajevima-pojave-nasilja-i-vandalizma-4.pdf>

Pratiti realizaciju individualnih planova podrške, promjene u ponašanju učenika i na osnovu izvedenih zaključaka predvidjeti dalje korake.

Tokom interne evaluacije ispitati stavove učenika o osjećaju bezbjednosti u Školi, o pojavama i vrstama nasilja, uraditi operativno razrađene planove za njihovo suzbijanje u čiju realizaciju će se uključiti Uprava, stručni saradnici, predmetni nastavnici, odjeljenjska zajednica i odjeljenjski starješina, Savjet roditelja, Učenički parlament i dr.

Standard A.3.3 - U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima

Obrazloženje:

U Školi je formiran Učenički parlament na početku školske godine čijim radom koordinira profesorica istorije u prethodne dvije godine. Predstavnici odjeljenja se uglavnom biraju tajnim glasanjem. Godišnji plan rada je operativno razrađen sa više elemenata. Planirane su različite aktivnosti, od obelježavanja značajnih datuma, realizacije novogodišnjeg bazara i humanitarnih akcija do analize uspjeha u učenju i vladanju, analize izostanaka, nenasilje, sigurno korišćenje interneta, Dan porodice. Realizacija ne prati Plan, zapisnici se ne vode redovno, šturi su i na osnovu njih se ne može evaluirati rad Parlamenta. Evidentno je da sastancima ne prisustvuje značajan broj predstavnika odjeljenja, što objašnjava rezultate ankete Zavoda za školstvo za učenike („upoznat sam sa radom Učeničkog parlamenta” potpuno se slaže 19%, djelimično 29%, ne slaže se 32% i ne zna 20%). Nema primjera da je predstavnik Parlamenta prisustvovao sjednici Nastavničkog vijeća kada se razgovaralo o pitanjima bitnim za učenike. Izvještaj o radu je sastavni dio Godišnjeg izvještaja o radu Škole, ali je više formalnog tipa.

Odjeljenjske starješine realizuju roditeljske sastanke, kao i individualne razgovore koji su u većem broju slučajeva na inicijativu roditelja, a kada se ponavlja kršenje pravila Kućnog reda razgovori se odvijaju na poziv odjeljenjskog starješine. Osim termina za roditeljske sastanke i individualne posjete, organizuju se dani otvorenih vrata kada se roditelji mogu informisati kod svih predmetnih nastavnika o radu i ponašanju svoje djece. U 2023/2024. školskoj godini realizovano je četiri roditeljska sastanaka u odjeljenju VII-3. Na sastancima se govorilo o uspjehu u učenju i vladanju, izrečenim vaspitnim mjerama, kodeksu oblačenja, upotrebi mobilnih telefona u Školi i dr. Tokom godine u Odjeljenjskoj knjizi je zabilježena jedna

individualna posjeta i dvije posjete roditeljskim sastancima od strane roditelja koji je podnio prijavu. U toku školske 2024/2025. godine u odjeljenju VIII-3 do djelimičnog nadzora realizovana su dva roditeljska sastanka. Evidentan je slab odziv roditelja roditeljskim sastancima, ali i da Škola slabije uključuje roditelje u život i rad, što je u skladu sa rezultatima ankete Zavoda za školstvo. Na pitanje da li su uključeni u različite aktivnosti (radionice različitog tipa) roditelji su odgovorili na sljedeći način: potpuno se slažem 23%, djelimično se slažem 36%, ne slažem se 28% i ne znam 23%. Planovi rada članova Uprave i stručnih saradnika sadrže aktivnosti usmjerene na saradnju sa roditeljima koje se realizuju u određenom obimu. Sa konstatacijom iz upitnika da imaju dobru saradnju i komunikaciju sa direktoricom 47% anketiranih roditelja se u potpunosti složilo, 23% djelimično, nije se složilo 12% i ne zna 18%. Savjet roditelja se konstituiše u oktobru, što Predsjednica Savjeta objašnjava brojnosti i teškom usklađivanju obaveza roditelja. Prvi zapisnik za ovu školsku godinu je iz decembra kada je usvojen Program rada. Uočljiv je entuzijazam i želja Predsjednice da svojim radom doprinese kvalitetu rada Škole. Anketa Zavoda za školstvo ukazala je da je većina roditelja informisana o odlukama i zaključcima donesenim na sastancima Savjeta (potpuno se slaže 73%, djelimično 18%, ne slaže se 7% i ne zna 3%). Savjet radi po usvojenom Poslovniku. U prethodnoj godini realizovano je pet sastanaka, a u ovoj dva do djelimičnog nadzora. Osim pitanja koje su u okviru njihove nadležnosti (davanje mišljenja o Godišnjem planu i programu rada Škole, izbor predstavnika u Školskom odboru, razmatranje uspjeha učenika, organizovanje ekskurzija i škole u prirodi i sl.) Savjet je uočio potrebu organizovanja radionica za roditelje, organizovanja više sekcija i drugačiji pristup uključivanja učenika u njihov rad i dr.

Škola je uradila Plan saradnje sa lokalnom zajednicom. O realizovanim aktivnostima svjedoče gostovanja na lokanim medijima i fejsbuk stranica Škole.

Preporuka:

Realizovati Plan rada Učeničkog parlamenta utvrđenom dinamikom.

Voditi zapisnike sa sastanaka Parlamenta (predstavnik učenika) koji će sadržati zaključke i predložene aktivnosti po tačkama dnevnog reda.

Omogućiti prisustvo predstavnika Učeničkog parlamenta sjednicama Nastavničkog vijeća kada se razmatraju teme od značaja za učenike.

Animirati učenike da redovno prisustvuju sastancima Parlamenta.

Organizovati radionice podrške za roditelje u radu sa njihovom djecom na različite teme (učenje i vladanje učenika, nasilje, psihoaktivne supstance, reproduktivno zdravlje i dr.).

Ključna oblast: PODRŠKA UČENICIMA

Prosvjetni nadzornik: Nebojša Rakočević

Standard A.5.1 - U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju

Obrazloženje:

U školskoj 2024/2025. godini, kao i prethodnih godina, Škola je djelimično razvila različite mehanizme podrške učenicima na osnovu analize učenja i vladanja. Dopunska nastava se uglavnom realizuje iz nastavnih predmeta: Biologija, Fizika, Hemija, Matematika, Crnogorski - srpski, bosanski, hrvatskog jezik i književnost, Engleski jezik, Istorija, Informatika, Geografija, Francuski jezik. Raspored je istaknut na oglasnoj tabli u zbornici. Nastavnici su blagovremeno izradili planove dopunske nastave. Realizacija ovog vida nastave nije uvijek optimalna zbog nedostatka prostora. Dodatna nastava realizovana je putem priprema učenika za takmičenja, kao i kroz rad pojedinih sekcija, o čemu se djelimično vodi evidencija u pedagoškoj dokumentaciji. I ovaj vid nastave se djelimično realizuje zbog nedostatka prostora. Pedagoško-psihološko služba redovno obavlja razgovore sa učenicima koji su problematičnog ponašanja u Školi, kao i sa učenicima sa slabijim postignućima. U Školi je u ovoj školskoj godini upisan veliki broj učenika sa drugih govornih područja, kojima je potrebno pružiti dodatnu podršku u domenu savladavanja crnogorskog jezika i samim tim postizanja boljih postignuća. Uprava Škole zajedno sa pedagoško-psihološkom službom rijetko sumira kvantitativne i kvalitativne podatke i na osnovu njih ne definiše mjere. U toku razgovora sa učenicima i predstavnicima Učeničkog parlamenta, navode se problemi oko organizacije dodatne i dopunske nastave (raspored održavanja časova dodatne i dopunske nastave se preklapa iz različitih nastavnih predmeta). Na konstataciju iz upitnika da se časovi dopunske nastave održavaju svake nedelje, u potpunosti se slaže 41% učenika, djelimično se slaže 31%, ne slaže se 10% i ne zna 17% anketiranih učenika. Da se časovi dodatne nastave održavaju svake nedelje, 39% se u potpunosti slaže, djelimično se slaže 26%, ne slaže se 11% i ne zna 24% anketiranih učenika. Da su časovi dopunske nastave korisni u potpunosti se slaže 40% anketiranih učenika, djelimično se slaže 31%, ne slaže se 11% i ne zna 18% anketiranih učenika. Da su časovi dodatne nastave zanimljivi, u potpunosti se slaže 22%, djelimično se slaže 26%, ne slaže se 24% i ne zna 28% anketiranih učenika. Na osnovu rezultata ankete, pedagoške dokumentacije, neposrednog razgovora sa učenicima i predstavnicima Učeničkog parlamenta, zaključuje se da ovom segmentu rada Škole treba posvetiti posebnu pažnju.

Na osnovu prijave Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija br. 06-603/25-975/1 od 05. 02. 2024. godine od strane roditelja učenika D. R. i dopisa Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Zavodu za školstvo br. 06-603/25-975/3 od 06. 02. 2025. godine utvrđuje se sledeće: uvidom u Odjeljenjsku knjigu VII-3, školske 2023/24. godine, utvrđeno je da je učenik imao sačinjene zapise o neprimjerenom ponašanju u periodu: 19. 03. 2023, 13. 05. 2023, 11. 06. 2023.

Izvršen je uvid i u Odjeljenjsku knjigu VIII-3, školske 2024/25. godine. Utvrđeno je da je učenik imao sačinjene zapise u periodu: 09. 10. 2024, 18. 10. 2024, 27. 11. 2024, 28. 11. 2024, 05. 12. 2024, 06. 12. 2024, 11. 12. 2024, 27. 12. 2024. i 28. 12. 2024. o čemu su roditelji redovno i blagovremeno obaviješteni.

Preporuke:

Optimalizovati raspored dopunske i dodatne nastave, kako bi se izbjeglo preklapanje časova iz različitih predmeta.

Povećati interaktivnost i zanimljivost časova dodatne i dopunske nastave, kako bi se učenici više angažovali i motivisali za učenje.

Unaprijediti prostor za realizaciju nastave, kako bi se omogućila adekvatna realizacija dopunske i dodatne nastave, kao i sekcija i priprema za takmičenja.

Povećati podršku učenicima sa drugih govornih područja, kako bi im se olakšalo savladavanje crnogorskog jezika i unaprijedili njihovi rezultati u svim predmetima.

Potrebno je da Uprava škole, u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, redovno sumira podatke o ostvarenom napretku učenika. Na osnovu tih podataka potrebno je definisati konkretne mjere za poboljšanje nastave i podrške učenicima.

S obzirom na problematično ponašanje dijela učenika, Škola i pedagoško-psihološka služba u saradnji sa relevantnim institucijama treba da bude ažurnija u pružanju podrške i pomoći ovim učenicima i njihovim roditeljima.

Standard A.5.2 - Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika

Obrazloženje:

Škola povremeno realizuje programe podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina. Povremeno se realizuju preventivni i edukativni programi protiv bolesti zavisnosti. O realizaciji ovih programa i projekata rijetko se vodi sistematizovana evidencija. Realizovane su, radionice bazirane na UNICEF-ovom priručniku/projektu, "Škola bez nasilja" (školska 2023/24), "Vršnjačka edukacija", "Rješavanje konflikata", "Ravnopravnost", "Rasna jednaskost", "Inkluzija" itd. Obilježavaju se "Međunarodni dan djeteta" i "Dječija nedelja". U razgovoru sa učenicima zaključuje se da je radionica veoma malo. U zapisnicima stručnih organa nedostaju konkretni podaci o učešću učenika u navedenim radionicama. Radionice se ne organizuju na osnovu analize stanja, već se organizuju u skladu sa realizacijom programa. U razgovoru i anketi da Škola organizuje radionice na različite teme (suzbijanje nasilja u školi i sajber nasilja, narkomanija, alkoholizam, reproduktivno zdravlje, nastavak školovanja...), u potpunosti se slaže 28% anketiranih učenika, djelimično se slaže 29%, ne slaže se 20% i ne zna 23%. Učenici su se takođe izjasnili da je potrebno da Škola realizuje više radionica u vezi sa socijalnim i emocionalnim vještinama i programima u vezi sa bolestima zavisnosti. U Školi je uglavnom razvijen sistem identifikacije, podrške i praćenja darovitih učenika kroz sekcije (Pisa zadaci u nastavi, Mladi biolozi, Mladi historičari, Eko sekcija, Sportske sekcije, Umjetnička sekcija, Lingvistička sekcija, Muzička sekcija). Povremeno se realizuju vannastavne aktivnosti u skladu sa potrebama i interesovanjima učenika, a rezultat njihovog rada vidljiv je u nekim segmentima rada Škole. O realizaciji vannastavnih aktivnosti Škola uglavnom vodi urednu evidenciju. Pojedini učenici i roditelji su se negativno izjasnili u odnosu na konstataciju iz upitnika da se u Školi organizuju raznovrsne i kvalitetno osmišljene vannastavne aktivnosti. Tokom obavljenog razgovora, učenici takođe izražavaju izvjestan stepen nezadovoljstva ovim segmentom rada Škole. Na pitanje iz ankete za učenike, "Škola organizuje vannastavne aktivnosti (izlete, posjete ustanovama, druženje sa učenicima drugih škola)", u potpunosti se slaže 49% učenika, 33% se djelimično slaže, ne slaže se 11% i ne zna 6% anketiranih učenika. Na isto pitanje u potpunosti se slaže 29% anketiranih roditelja, 29% se djelimično slaže, ne slaže se 35% i ne zna 17%. Za učenike iz osjetljivih društvenih grupa pruža se dodatna podrška. Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama urađeni su IROP-i. Od 15 učenika sa Rješenjem, 8 ima asistenta u nastavi. U Školi stručna služba navodi da broj asistenata u nastavi koji je dodijeljen učenicima, nije dovoljan. Tim za inkluziju radi po unaprijed utvrđenom Programu za inkluzivno obrazovanje, koji se donosi na početku školske godine. Blagovremeno se vrši prilagođavanje IROP-a. Stručna služba sarađuje u kontinuitetu sa nadležnim institucijama i roditeljima. Formiran je Tim za individualni tranzicioni plan. Učenicima devetog razreda se povremeno pruža pomoć u procesu usmjeravanja njihovog profesionalnog razvoja različitim načinima informisanja i savjetima od strane nastavnika. Realizovane su samo neke aktivnosti predviđene Planom profesionalne orijentacije. U razgovoru i anketi učenici su se u visokom procentu izjasnili da nemaju organizovanu podršku prilikom odlučivanja o daljem školovanju. Sličnog mišljenja su i anketirani roditelji. Na pitanje iz ankete za roditelje, "Škola blagovremeno obezbjeđuje informacije o nastavku školovanja i izboru zanimanja", 27% anketiranih roditelja se u potpunosti slaže, 28% se djelimično slaže, ne slaže se 18% i ne zna 27%. Na isto pitanje "U

školi dobijamo informacije o izboru srednje škole/fakulteta i izboru zanimanja", 30% anketiranih učenika se u potpunosti slaže, 32% se djelimično slaže, ne slaže se 23% i ne zna 15%.

Preporuke:

Uključiti nastavnike i roditelje u edukativne programe za razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija kod učenika.

Potrebno je da Škola organizuje više radionica baziranih na analizi potreba učenika i specifičnostima njihove situacije.

Sistematizovati evidenciju o obuhvatu i rezultatima edukativnih programa.

Planirati i kvalitativno osmisлити vannastavne aktivnosti na osnovu interesovanja učenika.

Veću pažnju posvetiti usmjeravanju profesionalnog razvoja učenika.

Škola treba da organizuje redovnije aktivnosti vezane za profesionalnu orijentaciju, uključujući informacije o srednjim školama i različitim zanimanjima.

Angažovati veći broj asistenata u nastavi kako bi se obezbijedila kvalitetnija podrška učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama.

NASTAVA I UČENJE

Obavezni nastavni predmeti:

Crnogorski- srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost

Prosvjetni nadzornik: mr Irena Ivanović

Obrazloženje:

Standard: A.1.1 - Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma

Godišnji plan rada, koji je nastavnica priložila na posjećenom času, nije strukturiran u skladu sa zahtjevima Predmetnog programa u smislu planiranja međupredmetnih tema, otvorenog dijela kurikuluma, a obavezni dio Predmetnog programa nije strukturiran u skladu sa ishodima učenja, već pretpostavlja redni broj obavezujućih nastavnih sadržaja.

Nastavnica se redovno priprema za neposrednu realizaciju nastave. Nastavnica je predala pripremu za posjećen čas, ali i pripreme za ostale časove. Pripreme nijesu pisane u skladu sa didaktičko-metodičkim zahtjevima. Evidentno je odsustvo elementarnih metodičkih segmenata: obrazovno-vaspitnih ishoda, ishoda učenja, metoda/oblika rada, nastavnih sredstava, korelacije. Scenario za čas nije razrađen prema aktivnostima učenika/ca, nastavnice, već je pisan kao uopšten pristup predmetnosti časa. Nastavnica piše osvrt na realizaciju.

Prema Planu rada i utvrđenom rasporedu, nastavnica redovno održava časove dopunske nastave koji su u kontinuitetu evidentirani u internoj bilježnici, prati postignuća učenika/ca i preduzima mjere za njihovo poboljšanje. Aktiv se bavi tekućim pitanjima: analizom realizacije dopunske/dodatne nastave; analizom pismenih zadataka i kriterijuma ocjenjivanja; organizacijom rada sekcija (Literarne/Novinarske/Dramske i dr.); obilježavanjem prigoda i manifestacija (Njegoševi dani, Dječija nedjelja, Dan knjige, Dan škole itd.); pripremom za eksterno testiranje i analizom rezultata i dr.

Učionica u kojoj je održan čas je uredna, djelimično opremljena edukativnim predmetnim materijalom. U VIII-6 nema učenika/ca sa posebnim obrazovnim potrebama.

Preporuke:

Godišnji plan rada strukturirati u skladu sa zahtjevima Predmetnog programa Zavoda za školstvo.

Pripreme za čas pisati u skladu sa metodičko-didaktičkim zahtjevima.

Standard: A.1.2 - Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

U VIII-6 dominirala je tradicionalna nastava. Iako nastavnica nije navela konkretne metode, oblike rada u pripremi za čas, na osnovu njenog pristupa radu, moglo se zaključiti da je primijenila monološku, dijalošku i tekstualnu metodu; frontalni i individualni oblik rada. Ostvarena je unutarpredmetna korelacija. S obzirom na kontrolnu provjeru znanja, nastavnica je dio časa (u dužem trajanju) posvetila ponavljanju prethodno stečenog znanja (nezavisnosložene/zavisnosložene rečenice). Iako su nastavnička pitanja bila jasna, produktivna, aktivnost učenika/ca je bila svedena. U manjem broju osposobljeni su da samostalno osmišljavaju primjere, prepoznaju odnose među rečenicama, raščlanjuju. Nastavnica je povratnom informacijom pratila tekuće zalaganje učenika/ca. Evidentna je bila nedisciplina, naročito jednog učenika kojeg je nastavnica nekoliko puta opomenula. Izražajno je pročitala tekst (J.Đonović: „Crmnici pod jesen“). Učenici/ce su slušali, neki pratili, a većina njih nije imala udžbenik. Nastavnica je postranila biobibliografske podatke o autoru. Drugi dio časa je bio isključivo predavačkog karaktera (eks katedra). Nastavnica je samostalno odredila vrstu pjesme, temu, ideju, ukazala na problem pećalbe Crnogogorca početkom XX vijeka, stilsko-jezičku analizu. Izostao je samostalan rad učenika/ca, istraživanje i raznovrsnost aktivnosti čime je limitirala interakciju. U daljem toku nije podsticala učenike/ce na aktivno učešće kroz analizu i diskusiju izloženog nastavnog sadržaja što bi im omogućilo bolje razumijevanje. Izostalo je korišćenje table i preglednost sadržaja. Fokus je bio na nastavničkoj ulozi. Ishodi učenja su realizovani na nivou zadovoljava.

Preporuke:

Težište rada usmjeriti na učenike/ce, podsticati interakciju.

Pokrenuti stvaralačke i intelektualne potencijale učenika/ca, osposobiti ih za samostalan rad, istraživanje, problemsko učenje; samostalno elaboriranje istraženih podataka.

Primijeniti interdisciplinarni pristup i polivalentni metodički postupak.

Učenike/ce strateški motivisati da donose čitanke/sveske jer je tekst metoda imanentna nastavi književnosti i jezika.

Tradicionalnu nastavu osavremeniti audio i vizuelnim nastavnim sredstvima s akcentom na aktivno učenje.

Izvršiti preglednost i sistematizaciju nastavnog sadržaja.

Standard: A.1.3 – Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju

Nastavnica ima razrađene kriterijume ocjenjivanja sa kojima su upoznati učenici/ce, kao i roditelji i dosljedno ih primjenjuje.

Nastavnica je dala na uvid dvije interne bilježnice u kojima prati rad učenika/ca, u jednoj kroz brojne formativne segmente: Pismeni zadatak/Kontrolni zadatak/Domaći zadatak/Književnost/Gramatika/Lektira/Opšta ocjena/Zaključna ocjena; u drugoj bilježnici nastavnica registruje zapažanja u odnosu na rad i postignuća učenika/ca, a ta bilježnica je prema nastavničkim riječima lična ("lična, intimnije prirode") i efikasna je dopuna prvoj. Prema broju znakova i ocjena različitih aktivnosti učenika/ca u internim bilježnicama, kao i odjeljenjskoj knjizi, zaključuje se da nastavnica kontinuirano ocjenjuje učenike/ce, a sumativnu ocjenu na osnovu prethodno navedenog, prenosi u elektronski dnevnik.

Na osnovu uvida u sveske učenika/ca za rad u školi (slučajni uzorak), zaključuje se da obimom zapisanih sadržaja učenici/ce prate ishode učenja, ali su uglavnom sveske neuredne i nepregledane.

Izvršen je uvid u kontrolni zadatak (slučajni uzorak) koji je odštampan sa definisanom bodovnom skalom, ali bez dovoljno prostora predviđenog za izradu. Neka pitanja nijesu precizno formulisana (npr.: "Šta se opisuje u nastanku pojave?"/ "Nabroj funkcionalne stilove i objasni administrativno-poslovni stil."), sačinjena su od više potpitanja, zahtjevnija su u odnosu na isplanirani vremenski okvir i ukupan broj pitanja (13). Pitanja su uglavnom fokusirana na podatke koji su izostavljeni (prisjećanje). Rijetki su primjeri alternativnih pitanja/ višestrukog izbora/ povezivanja. Dominantno je zastupljena oblast jezika, neznatno oblast književnosti (dva pitanja). Dio pitanja su tzv. "vođena" ili "lijevak" pitanja što u procesu izrade predstavlja otežavajuću okolnost, a u procesu ocjenjivanja preduslov za diskutabilnu objektivnost (npr.: "U kojem jeziku je postojao glas jat, kako se reflektovao u današnjim govorima i koji su to govori? Napiši riječi tih govora!").

Teme za pismene zadatke (slučajni uzorak) su prilagođene potrebama i saznojnom nivou učenika/ca. Evidentne brojne gramatičke, jezičke, pravopisne, stilske greške ili uopšte nijesu registrovane ili nijesu registrovane u postojećem obimu sa neophodnim ispravkama, uputstvima i sugestijama za korekciju na margini sveske. Date ocjene su bez komentara ili sa šturim komentarom, nedovoljno analitički i kritički opservirane i argumentovane. Ispravka pismenog zadatka nije kontrolisana, vrednovana

Preporuke:

Upotpuniti testove/kontrolne zadatke primjerima alternativnih pitanja/ višestrukog izbora/ povezivanja radi ekonomičnijeg, bržeg i objektivnijeg mjerenja rezultata učenikovog znanja/rada.

"Vođena"/ "lijevak" pitanja izbjegavati u pisanoj formi.

Na pismenom zadatku, ili bilo kojoj vrsti pisanog rada, registrovati sve gramatičke, jezičke, pravopisne, stilske greške; selektovati, ispravljati ih i dati uputstva za korekciju.

Analitički i kritički opservirati i argumentovano obrazložiti datu ocjenu na pismenom zadatku ili bilo kojoj vrsti pisanog rada.

Pregledati ispravku pismenog zadatka i po potrebi vrednovati.

U cilju unapređenja kvaliteta pismenosti primijeniti mnoštvo oblika i vrsta pisanih radova i govornih vježbi (pismeni sastavi/domaći zadaci, pravopisne vježbe, stilske vježbe, jezičke vježbe).

Kontrolisati sveske učenika/ca za rad u školi

U odnosu na konkretan slučaj povodom kojeg je naložen vanredni djelimični nadzor, na osnovu uvida u dokumentaciju, konstatovano je sljedeće:

U Dopisu koji su Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija 05. 02. 2025. uputili roditelji učenika D. R. koji je pohađao Drugu osnovnu školu u Budvi, optužuju nastavnicu CSBH jezika i književnosti M. R. S. da je "fizički nasrnula" na njega, ali ih o tome razredna D. K. nije obavijestila.

U razgovoru sa nastavnicom D. K., koja mu je razredna od VI razreda, konstatovano je da je učenik oduvijek volio da skreće pažnju na sebe u granicama pristojnosti, ali da su to roditelji objašnjavali njegovom djetinjarijom i smislom za humor.

U razgovoru sa nadzornicama, razredna D. K. je rekla da se na časovima odjeljenjske zajednice često razgovaralo na temu snimanja neprimjerenih sadržaja i delegiranja istih na društvenim mrežama, da su učenici/ce obaviješteni/ne i upozoreni/ne da to ne smiju da rade.

Razredna D. K. je istakla da nepoželjno ponašanje navedenog učenika počinje u VII razredu kada on, uprkos navedenom, u maju/junu školske 2023/2024. u popodnevnim satima snima tuču učenika i snimljeni sadržaj delegira preko društvenih mreža, o čemu je obavijestila roditelje.

Uprkos prethodno navedenom, roditelji su postupak svoga sina D. R. opravdavali njegovim neznanjem i neupućenošću u zabranu snimanja i delegiranja neprimjerenih sadržaja na društvenim mrežama.

U VIII razredu, na samom početku školske 2024/2025. (druga nedjelja), učenik D. R. je sa još dvojicom učenika u viber grupu uključio bivšeg učenika Škole iz Kazahstana, koji se ispisao i vratio u domovinu, a kojem su se porugivali na račun slabijeg znanja crnogorskog jezika. Iseljeni učenik, Kazahstanac, obratio se razrednoj D. K. tražeći zaštitu s obzirom na to da se uporno isključivao iz te viber grupe, a D. R. sa drugovima ga je uporno vraćao u istu i izvrgavao poruzi.

Razredna D. K. je o tome obavijestila roditelje.

Iako su na poziv razredne uvijek dolazila oba roditelja, i otac i majka, ovoga puta došao je otac.

Razgovoru sa ocem je, na razrednino insistiranje, prisustvovao učenik D. R. Prema njenim riječima, ponašanje učenika pred ocem je bilo vidno transformisano u pozitivnom smislu, primjerno i pokajničko, da je ona nastojala, vodeći se dotadašnjom korektnom saradnjom sa roditeljima, a prije svega pedagoškom komponentom, vjerujući u iskrenost priznanja greške od strane učenika D. R., da prema istom ne preduzima i izriče teže vaspitne mjere, iako je otac insistirao da to učini.

Izrečena mu je pismena *Opomena odjeljenjskog starješine* 18. IX 2024. (Izvori: Odjeljenjska kniga VIII-3 i Zapisnik sa sjednice Odjeljenjskog vijeća).

Nakon toga, razredna je sazvala roditeljski sastanak zbog zapisa u Odjeljenjskoj knjizi VIII-3, a koje je imalo sedam učenika, među kojima je i D. R. Tom prilikom razredna D. K. je rekla da će svim učenicima iz zapisa biti izrečene strože vaspitne mjere ukoliko se ne promijene.

Na Drugoj vanrednoj sjednici Odjeljenjskog vijeća, koja je sazvana 30. 10. 2024., prema Zapisniku u Odjeljenjskoj knjizi VIII-3, ali i riječima razredne D. K., svi nastavnici su bili jedinstveni u stavu da je ponašanje učenika D. R. "nepodnošljivo" i da je on po ponašanju "među gorima u odjeljenju".

Izrečena mu je vaspitna mjera *Ukor Nastavničkog vijeća* 31. 12. 2024. (Izvor: Zapisnik Nastavničkog vijeća).

Izvršen je uvid u Odjeljenjsku knjigu VII-3, školska 2023/2024. Konstatovano je da je učenik D. R. imao sačinjene zapise u ovom periodu:

19. 03. 2023, 13. 05. 2023, 11. 06. 2023.

Roditelji su redovno obavještavani.

Uprkos prethodno navedenom, na kraju III klasifikacionog perioda u Odjeljenjskoj knjizi VII-3, školska 2023/2024. piše:

"Poštuje školska pravila, redovno prati nastavu, ispunjava obaveze, pokazuje odgovornost za vlastite postupke".

Na kraju IV klasifikacionog perioda u Odjeljenjskoj knjizi VII-3, školska 2023/2024. piše: *"Redovno prati nastavu, ispunjava obaveze, potrebno je pokazati više odgovornost za vlastite postupke"*.

U odjeljku *"Sugestije za dalju podršku učeniku/učenici u obrazovnoj ili vaspitnoj oblasti"*, ništa nije napisano, ali je u redu ispod tog odjeljka konstatovano da je učenik D.R. popravio ocjene.

Izvršen je uvid u Odjeljenjsku knjigu VIII-3, školska 2024/2025. Konstatovano je da je učenik D.R. imao sačinjene zapise u ovom periodu: 09. 10. 2024, 18. 10. 2024, 27. 11. 2024, 28. 11. 2024, 05. 12. 2024, 06. 12. 2024, 11. 12. 2024, 27. 12. 2024, 28. 12. 2024.

Roditelji su redovno obavještavani.

Nastavnica CSBH jezika i književnosti, M. R. S. ima 32 godine radnog staža u nastavi.

Obavila je razgovor sa Direktoricom Škole 14. 02. 2025., a povodom optužbi roditelja učenika VIII-3, D. R., koje su prosljedili Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija.

Tim povodom, nastavnica CSBH jezika i književnosti, M. R. S. je dala pisanu Izjavu 19. 02. 2025.

"Koliko me sjećanje služi, taj čas je bio negdje u novembru, a na kojem me David zamolio da popije vode kod umivaonika. To obično ne dozvoljavam učenicima jer znaju moj stav-da sve što imaju da učine za sebe, mogu za vrijeme malog i velikog odmora, inače bi nam čas bio pretvoren u šetalište po učionici. Imajući u vidu Davidove reakcije, ako mu se ne udovolji, s namjerom da što prije krenem s realizacijom časa, dozvolila sam mu. Međutim, David je zloupotrijebio moju dobru volju i nije htio da se vrati u klupu, već je krenuo da pravi insinuacije za umivaonikom, s namjerom da, prije svega, zabavlja učenike u razredu, ne misleći o

potrebi poštovanja disciplinskih pravila dok traje čas. Zamolila sam ga da se vrati u klupu, ali on je to odbijao. Priča da sam ga "vukla po učionici", kako buh ja to nasilno učinila, ukazuje samo na jedno, a to je da roditelji traže da na svaki način neosnovano štite svoje dijete, umjesto da mu i sami ukažu šta je pristojno, a šta nije pristojno kao ponašanje u školi, naročito za vrijeme časa.

Ovo nije prvi put da mi je ometao nastavu, to je uglavnom činio iz časa u čas, već od samog početka ove školske godine. Nastojala sam da ga svaki put ne zapišem, iako sam uvijek imala razlog. Prelistavši Odjeljenjsku knjigu VIII-3, našla sam moja 3 zapisa, a prilikom jednog mi je odgovorio "Pa zapišite me", što znači da se njega nije ticala moja usmena, ni pismena opomena"

Što se tiče ocjenjivanja učenika D. R., nastavnica M. R. S. je rekla:

"... Budući da je D. uglavnom bilježio nedovoljne ocjene..."

"Ja sam ove školske godine imala na ČOV-a svega jedan razgovor s D. ocem, nije mi ni jednom pomenuo moje "neprimjereno" ponašanje vezano za D., sve se uglavnom svodilo na komentarisanje D. ocjena iz mog Predmeta, jer oboje roditelja smatraju da on zna mnogo više od negativne ocjene."

Tokom vanrednog nadzora, nadzornica za CSBH jezik i književnost na licu mjesta je konstatovala sljedeće:

Nastavnica ima razrađene kriterijume ocjenjivanja sa kojima su upoznati učenici/ce, kao i roditelji i dosljedno ih primjenjuje.

Nastavnica je dala na uvid dvije interne bilježnice u kojima prati rad učenika/ca, u jednoj kroz brojne formativne segmente: Pismeni zadatak/Kontrolni zadatak/Domaći zadatak/Književnost/Gramatika/Lektira/Opšta ocjena/Zaključna ocjena; u drugoj bilježnici nastavnica registruje zapažanja u odnosu na rad, ponašanje, disciplinu i postignuća učenika/ca, a ta bilježnica je prema nastavničkim riječima lična ("lična, intimnije prirode") i efikasna je dopuna prvoj. Prema broju znakova i ocjena različitih aktivnosti učenika/ca u internim bilježnicama, kao i odjeljenjskoj knjizi, zaključuje se da nastavnica kontinuirano ocjenjuje učenike/ce, a sumativnu ocjenu na osnovu prethodno navedenog, prenosi u elektronski dnevnik.

Učenik D. R. je ocjenjivan na isti način kao i svi ostali učenici/ce.

Izvršen je pregled ocjena u prvom klasifikacionom periodu iz CSBH učenika D. R. u internoj bilježnici nastavnice M. R. S.:

Pismeni zadatak: 3

Kontrolni zadatak: 1

Domaći zadatak + (četiri znaka plus, nema ocjene)

Književnost: 1

Gramatika: 1

Lektira: 1

Opšta ocjena: 1

Zaključna ocjena: 2

Izvršen je pregled ocjena u drugom klasifikacionom periodu iz CSBH učenika D.R. u internoj bilježnici nastavnice M.R.S.:

Pismeni zadatak: 1

Kontrolni zadatak: 1

Domaći zadatak - (četiri znaka minus, nema ocjene)

Književnost: prazna rubrika (aktivnosti nije bilo)

Gramatika: 1

Lektira: 3+ / 4+ /

Opšta ocjena: 2

Zaključna ocjena: 1

U Odjeljenjskoj knjizi VIII-3 sve ocjene su sumativne, a nastale su kroz kontinuirano praćenje i registrovane aktivnosti i vještina učenika u nastavničkoj internoj bilježnici.

Nastavnica je ocjenjivala učenike/ce, pa i učenika D. R. u skladu sa Pravilnikom o ocjenjivanju.

Učenik D. R. je bio na porodičnom putovanju od 31. 10. do 10. 11. 2024.

To je činjenica koja se od strane roditelja D. R. objelodanila transparentno.

Takođe, to je činjenica koja uopšte nije uticala na praksu ocjenjivanja nastavnice M. R. S., jer je dotična nastavnica imala po nekoliko ocjena (formativni elementi), npr. Domaći zadatak/ Lektira i dr.

Roditelji učenika D. R. su postavili pitanje objektivnosti i kontinuiteta upisivanja ocjena njihovom sinu, D. R., od strane nastavnice M. R. S. u elektronski dnevnik.

Konstatovano je da nastavnica jeste ocjene iz CSBH jezika i književnosti unijela u elektronski dnevnik u jednom danu u odsustvu učenika D. R., ali su te ocjene bile prepisane iz njene interne bilježnice. Nisu bile "izmišljene" niti "krivotvorene". To su stvarne ocjene koje je učenik D. R. dobio kroz kontinuirani rad i proces ocjenjivanja.

Roditelji su priložili sliku povrijeđene ruke D. R. kao posljedice navodnog nastavničinog fizičkog nasilja koje je izvršila nad njim.

Nastavnica je o tome u Izjavi rekla sljedeće:

"Od svih neosnovanih navoda, najupečatljiviji je onaj o mom fizičkom nasilju nad njihovim djetetom, pri čemu su priložili i fotografiju ozlijede Davidove ruke na kojoj je bila modrica. Roditelji o toj modrici nisu kontaktirali mene na Času otvorenih vrata, već ja o toj modrici saznajem iz njihove pritužbe Ministarstvu, a koju ste nam iščitali na nedavnom sastanku. Posebno me zaprepastila tvrdnja da sam ja njihovo dijete "vukla po učionici"."

U razgovoru sa nadzornicama, svi učenici su negirali svaki vid nasilja od strane nastavnice nad D. R., zauzimajući jedinstven stav da je učenik D. R. bio grub, da se neprimjereno ponašao na času CSBH jezika i

književnosti, te da je nastavničinom ovlaš dodiru rukom pripisao nepostojeću dimenziju, čime se njegova tvrdnja kvilfikuje kao neistina.

Predstavnica Savjeta roditelja je izrekla istu tvrdnju koju su učenici/ce iznijeli da nastavnica nije izvršila fizičko nasilje nad učenikom D. R. koji se neprimjereno ponašao na času, a štiteći istinu prije svega.

U razgovoru sa direktoricom Škole, a i u pisanoj Izjavi, koju je priložila, rekla je sljedeće:

"Obavila sam razgovor sa pomenutim nastavnicama, kao i sa odjeljenjskim starješinom D. K. Nastavnice su negirale navode roditelja. Odjeljenjski starješina je ispitala slučaj, razgovarajući sa učenicima. Učenici su o svemu vrlo otvoreno razgovarali i negirali navode Davidovih roditelja.

Organizovala sam sastanak sa nastavnicima koji realizuju nastavu u pomenutom odjeljenju i od istih informisana da su svi navodi roditelja neistiniti, te da se radi o učeniku koji u kontinuitetu mijenja svoje iskaze sa izraženom sposobnošću manipulacije. Roditelji mu bezuslovno vjeruju, ne provjeravajući istinitost njegovih optužbi na račun ponašanja nastavnika. Tom prilikom sam od nastavnica dobila i pisana izjašnjenja, koja ste imali na uvid.

U saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, po ko zna koji put, organizovla sam radionice za prevenciju nasilja nad učenicima."

Biologija

Prosvjetni nadzornik: Milica Vušurović

Obrazloženje:

Standard: A.1.1 - Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikulumu

U skladu sa dopisima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, u okviru ključne oblasti *Nastava i učenje Metodologije* za obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u osnovnoj školi utvrđuje se kvalitet obrazovno-vaspitnog rada, nastavnice biologije

U prijavi roditelja dostavljenoj Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, nastava biologije je pomenuta u oblasti ocjenjivanja (učeniku su evidentirane ocjene u elektronskom dnevniku u period kada nije bio u Školi). Po izjavi direktorice, roditelj u obraćanju Školi nije imao prigovor na rad nastavnice biologije i od nje nije uzeta izjava.

Godišnji planovi rada za sve oblike nastave usvojeni su na prvoj sjednici Stručnog aktiva za školsku 2024/2025. godinu. U planovima za redovnu nastavu data je tabela obrazovno-vaspitnih ishoda bez okvirnog rasporeda časova. Planovi za nastavu biologije za sve razrede sadrže mjesečnu distribuciju ishoda učenja i redni broj časa, obrazovno-vaspitne ishode, ishode učenja, pojmove/sadržaje i korelacije. Obrazovno-vaspitni ishodi i ishodi učenja su u skladu sa Predmetnim programom sa odgovarajućom formulacijom, kao i pojmovi i sadržaji. Korelacija se daje na nivou razreda i predmeta. U planovima su uključeni časovi koji afirmišu biološke specifičnosti lokalne sredine. Na pravilan način se povezuju sa ishodima učenja, pa su u službi razvoja funkcionalnih znanja. Međutim, dok se u osmom i devetom razredu (zbog malog fonda časova) koriste za realizaciju ishoda učenja obaveznog dijela Predmetnog programa, u šestom i sedmom razredu njihov broj nije odgovarajući (nekoliko časova). Međupredmetne teme su

uključene u pojedinim planovima. U sedmom razredu jedan čas je povezan sa preduzetničkim učenjem, što je slično i u ostalim planovima. Nastavnica je izradila planove za dopunsku i dodatnu nastavu i za sekciju Mladi biolozi. Po riječima učenika i predstavnika Savjeta roditelja, ovi časovi se realizuju. Planovi za dopunsku nastavu sadrže obrazovno-vaspitne ishode. Pojedini (osmi razred) sadrže teme časa, dok su u planu za sedmi razred uključeni ishodi učenja koji su uglavnom pravilno formulisani i prilagođeni ovom obliku nastave. Planovi za dodatnu nastavu su urađeni na sličan način, a zahtjevnost ishoda učenja je skoro u potpunosti prilagođena učenicima koji sa uspjehom savladavaju nastavne sadržaje. Nastavnica se redovno priprema za nastavni proces. Ima pripreme koje su usmjerene na nastavni sadržaj kako bi na odgovarajući način dimenzionirala nastavno gradivo i scenarija za čas koji sadrže potrebne metodičko-didaktičke elemente, etape časa i aktivnosti učenika usmjerene na ostvarivanje ishoda učenja. Iz scenarija se uočava da nastavnica planira upotrebu raznovrsnih nastavnih sredstava i digitalne tehnologije za nastavni proces, kao i nastavne metode, tehnike, oblike rada koje omogućavaju samostalan rad učenika, razvoj strategija učenja i kompetencija za cjeloživotno učenje. Tokom hospitacije časova u periodu djelimičnog nadzora, scenarija nijesu u potpunosti podržali realizaciju časa. Osvrt na realizaciju scenarija nije dat, dok se u planovima daju u neznatnom broju, ali se iz njih ne može zaključiti na koji način treba korigovati planove za sljedeću školsku godinu. Do perioda nadzora, godišnji planovi su uglavnom realizovani u skladu sa planiranim. Nastavnica priprema materijal za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama.

Preporuke:

Časove otvorenog dijela kurikulumu planirati u odgovarajućem broju.

Planiranje za sve oblike nastave zasnivati na ishodima učenja.

Davati osvrt na realizaciju planova i scenarija za čas koji će biti u službi njihove korekcije za sljedeću školsku godinu.

Standard: A.1.2 - Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Tokom djelimičnog nadzora hospitovani su časovi u VI-3 i VIII-1 odjeljenju koji su realizovani u učionici opšte namjene sa malo edukativnog materijala povezanog sa biološkim sadržajima. Nastavu realizuje nastavnica sa nekoliko godina radnog staža. Primjetan je njen pedagoški stav u učionici, uglavnom blagovremeno i vaspitno djelovanje kada učenici pokažu neki oblik neodgovarajućeg ponašanja. Uzajamno poštovanje između nastavnice i učenika doprinijelo je kreiranju pedagoške klime. U uvodnom dijelu časa nastavnica je obnavljala nastavne sadržaje reproduktivnim pitanjima. Pitanja su u manjem broju bila nepotpuna i sugestivna. U ovoj etapi časa nijesu korišćena nastavna sredstva, što umanjuje kvalitet utvrđenog nastavnog gradiva (primjena teorijskih znanja). Povezana su usvojena znanja sa planiranim ishodima učenja i jasno istaknuta tema časa. U osmom razredu korišćena je informatička tehnologija, dok je u šestom nepredviđene okolnosti nastavnica prevazišla radom sa udžbenikom i trodimenzionalnim nastavnim sredstvima. Nastava je realizovana frontalnim i grupnim radom. Pripremljena prezentacija je uključivala dobro dimenzionirane nastavne sadržaje gdje su kroz sheme i slike učenici mogli da bolje razumiju nove pojmove. Nastavnica je konstantim pitanjima (uglavnom usmjerenim na osnovni i srednji nivo znanja) podsticala interakciju sa učenicima, ali je povratna informacija dobijana od određenog broja

učenika. Provjeravano je razumijevanje usvojenih pojmova, a po potrebi dodatno su objašnjavani. Povremeno je povezivala ishode učenja sa situacijama iz života, podstičući funkcionalna znanja. Učenike je usmjeravala na korišćenje udžbenika, a sav materijal koji pomaže učenicima u izradi domaćih zadataka i samostalno učenje postavlja se na Teams-u. Na kraju časa je utvrđivan stepen usvojenosti novih sadržaja, pa su časovi zaokruženi u metodičku cjelinu sa odgovarajućim etapama. Učeničke sveske sadrže zapise koji govore o realizaciji godišnjih planova rada. Omogućavaju im samostalno učenje i usmjeravaju ih na suštinske pojmove. Iako se kroz scenarija vidi da se realizuju ogledi i samostalni rad učenika sa upustvima na nastavnim listićima to se ne uočava u sveskama učenika. Međutim, učenici su potvrdili da se ogledi realizuju, kao i savremene nastavne tehnike i metode. Domaći zadaci se zadaju i provjerava se njihova izrada. Jedan broj roditelja se obratio direktorici Škole sa žalbom da su učenici preopterećeni brojem i obimom domaćih zadataka iz biologije. U periodu nadzora domaći zadaci su dati na kraju časa i bili su u službi utvrđivanja usvojenih znanja. Iz razgovora sa učenicima se zapaža da je većini nastava biologije zanimljiva, nastavnice se trude, realizuju sve oblike nastave, a učenici imaju povjerenja i da im se obrate za savjet. Na času je pripremljen materijal za učenika sa posebnim obrazovnim potrebama kome je podrška asistent u nastavu. Nastavnica je rijetko pratila njegov rad, dok je veći dio zadataka uradila asistentkinja.

Preporuke:

Za sve etape časa planirati raznovrsna nastavnička pitanja kojim će se utvrditi nivo usvojenih znanja učenika i upotrebu nastavnih sredstava.

Standard: A.1.3 – Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju

Aktiv je planirao usvajanje kriterijuma ocjenjivanja u septembru. Međutim, kriterijumi nijesu sastavni dio zapisnika sa sastanaka Aktiva. Za pisane provjere znanja dat je procenat prelaznosti za određenu ocjenu. Testovi dati na uvid sadrže otvorena pitanja esejskog tipa. Najčešće se primjenjuju krajem polugodišta kada se učenicima izlazi u susret da dodatno odgovaraju. To je bio slučaj i sa učenikom čiji su roditelji podnijeli prijavu. Učenik pri ponovljenom ispitivanju nije pokazao odgovarajuće znanje. Po riječima nastavnice, majka učenika je zvala sa željom da se učenik ponovo ispita, a kao obrazloženje je navela da nijesu razumjeli što učenik treba da nauči. Učeniku je ponovo data šansa. Međutim, ni tada nije pokazao odgovarajuće znanje. Nastavnica ima interni dnevnik sa više elemenata i tehnika ocjenjivanja (usmeni odgovor, test, domaći zadatak, aktivnosti na času). Dodata je napomena u kojoj su navedene specifičnosti o ponašanju učenika, nekim njihovim osobenostima, razumijevanju gradiva. Takođe, interni dnevnik sadrži podatke sa dopunske nastave o prisustvu učenika, pitanjima na koje su odgovarali i ocjenama koje su dobili. U periodu nadzora nije dat na uvid interni dnevnik VIII-3. Nastavnica u kontinuitetu prati rad učenika i ocjenjuje pojedine elemente u internom dnevniku. Međutim, evidencija ocjena u papirnom i elektronskom dnevniku nije redovna, pa roditelji ne dobijaju blagovremenu informaciju o postignućima njihove djece iz nastave biologije. U elektronskom dnevniku učeniku koji se pominje u prijavi, data je jedna ocjena na usmenom ispitivanju 5.11. 2024. dok su četiri ocjene date istog dana (27. 12. 2024). Stručni aktiv daje kvantitativnu analizu postignuća tabelarnim prikazom. Analiza se radi po nastavnicima, predmetu, odjeljenju, a data je distribucija ocjena i srednja ocjena koja se kreće od 2,07 do 3,07. Kvalitativna analiza nije data. Aktiv je na jednoj od sjednica razgovarao o učenicima koji teže savladavaju

nastavno gradivo ili ga savladavaju na naprednom nivou. Za te učenike organizovana je dodatna i dopunska nastava sa urađenim rasporedom realizacije.

Preporuke:

Uraditi kriterijume ocjenjivanja na osnovu ishoda učenja za kognitivno, afektivno i psihomotorno područje.

U kontinuitetu unositi ocjene u papirnom i elektronskom dnevniku.

Periodično vršiti pismene provjere znanja testiovima koji će sadržati zadatke otvorenog i zatvorenog tipa različitih nivoa zahtjevnosti, bodove za svako pitanje i bodovnu skalu.

Informatika sa tehnikom

Prosvjetni nadzornik: Leon Đuravčaji

Obrazloženje:

Standard: A.1.1 - Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma

Godišnji planovi rada nastavnika usklađeni su sa Predmetnim programom. Planiran je obavezni dio, časovi otvorenog dijela kurikuluma, teorijska nastava, vježbe, kao i međupredmetne teme. Godišnji planovi rada sadrže: mjesec realizacije, obrazovno-vaspitne ishode, ishode učenja, redni broj časa, kao i osvrt na realizaciju, koji je više formalne prirode, ili je bez kvalitetnih zapažanja i prijedloga za poboljšanje nastavnog procesa. Planovi dopunske nastave su uredno planirani, dok planovi dodatne nastave mogu biti detaljniji. Dnevne pripreme uglavnom su u skladu sa didaktičkim principima, ali ne sadrže sve potrebne elemente. Škola raspolaže potrebnim nastavnim sredstvima i stručnom literaturom za realizaciju Predmetnog programa. Koriste se odobreni udžbenici i dodatna literatura. Na nivou Škole funkcioniše Aktiv informatike sa tehnikom. Plan rada Aktiva uglavnom se realizuje. Zapisnici sa sjednica Aktiva uglavnom se uredno vode sa određenim zaključcima i preporukama za poboljšanje. Neposrednim uvidom zaključuje se da nastavnici povremeno pripremaju dodatne materijale za učenike, a takođe pokreću inicijative za nabavku nastavnih resursa i materijala za unapređenje nastave.

Preporuke:

Nastaviti sa izradom dnevnih priprema uz težnju da one budu sistematično strukturisane i obuhvate sve ključne elemente u skladu sa metodičko-didaktičkim principima.

Na kraju svakog časa pisati osvrt i kraći zaključak o realizaciji planiranog.

Nastaviti sa izradom i doradom planova rada za dodatnu nastavu kako bi se osigurala sistematičnost i praćenje efekata podrške učenicima.

Standard: A.1.2 - Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Časovi informatike sa tehnikom su evaluirani u odjeljenjima VII-3 i VI-7, u kojima nastava nije stručno zastupljena, i koje izvodi isti nastavnik. Opservirani časovi su organizovani na sličan način i njihova struktura je uglavnom u skladu sa didaktičko-metodičkim zahtjevima. Na času VII-3 odjeljenja nastavnik je diktirao pitanja slična onima koja će se pojaviti na testu, a odnose se na visoku, nisku i hidrogradnju. To podrazumijeva teorijski dio, dok se praktični dio testa odnosi na korišćenje programa za 3D modeliranje, čime je učenicima omogućena priprema za testiranje na praktičan i razumljiv način. Slično tome, u VI-7 odjeljenju učenici su zapisivali pitanja koja se odnose na oblasti zaštite na internetu, vrste lozinki, viruse, crve, malware, vještačke i prirodne materijale, te upotrebu drveta. Nastavnik je uključivao učenike u diskusiju i usmjeravao ih ka tačnim odgovorima, čime je podsticao proces prisjećanja naučenog. Aktivnosti na časovima bile su usklađene sa ishodima, logično postavljene, strukturirane i zanimljive. Nastavnik je koristio primjere iz prakse, što je omogućilo razvoj strategija učenja i aktivno uključivanje učenika. Kroz diskusiju i praktične primjere učenici su bili motivisani da aktivno učestvuju. Primijenjeni su frontalni i individualni oblici rada, uz stalno podsticanje učenika da učestvuju u diskusijama i analiziraju pojmove. Instrukcije su bile jasne i dosljedne. Aktivnosti su bile problemski orijentisane i usmjerene na razvoj kritičkog mišljenja, kreativnosti i primjene stečenog znanja, uključujući i praktične zadatke kao što je rad u Google SketchUp-u. U okviru tih aktivnosti, ostvarena je i korelacija sa predmetima poput matematike (formiranje i izračunavanje površina), likovne kulture (dizajn objekata) i engleskog jezika (interfejs softvera i pojmovi na engleskom jeziku). Učenici su imali zadatke koji su razvijali kreativnost, kao što je izrada arhitektonskog projekta kuće, određivanje površine, dodavanje bazena, te po izboru – garaže i inventara. Zadaci su bili diferencirani po zahtjevnosti, a učenici koji su ih ranije završavali dobijali su dodatne izazove, poput dekoracije enterijera, čime je svakom učeniku omogućeno da napreduje u skladu sa sopstvenim tempom i mogućnostima. Nastava je realizovana uz upotrebu različitih nastavnih sredstava, poput računara, projektor, interneta i aplikativnog softvera. Kabinet je tehnički opremljen i obogaćen edukativnim sadržajima na zidovima – panoima, crtežima, kako bi se stvorila stimulativnija sredina za učenje. Atmosfera na časovima bila je pozitivna, s jasno uspostavljenom interakcijom između nastavnika i učenika. Nastavnik je uspješno podsticao saradnju i međusobno poštovanje među učenicima, uz stalno ohrabivanje. Kroz ovako pozitivnu klimu učenici su se osjećali motivisano i angažirano.

Preporuke:

Obezbijediti stručnu zastupljenost nastave Informatike sa tehnikom.

Kabinet dodatno oplemeniti različitim edukativnim materijalima (panoi, fotografije, crteži, radovi učenika, edukativni plakati) kako bi se stvorio još motivirajući prostor za učenje, koji može stimulirati učenike u procesu obrazovanja i povećati njihovu angažovanost.

Standard: A.1.3 – Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju

Iz razgovora sa učenicima zaključuje se da su upoznati s kriterijumima ocjenjivanja. Međutim, priloženi testovi ne sadrže bodovnu skalu. Nastavnik je jasno komunicirao s učenicima o vrsti pitanja koja će se pojaviti na testu, što omogućava transparentnost ocjenjivanja. Ocjene su redovno evidentirane u odjeljenskim knjigama, a nastavnik vodi i interni dnevnik u kojem precizno bilježi aktivnosti i ocjene učenika, što potvrđuje kontinuirano praćenje njihovih postignuća. Nastavnik u radu koristi različite

metode ocjenjivanja, uključujući usmene odgovore, frontalni i individualni rad, diskusiju i praktične zadatke, kao što je korišćenje programa Google SketchUp, čime se omogućava sveobuhvatno vrednovanje učeničkih sposobnosti. Učenici su na času dobijali jasne i konstruktivne povratne informacije, a komentari nastavnika bili su usmjereni na poboljšanje njihovih odgovora i razumijevanja. Aktivnosti na časovima bile su usklađene s obrazovnim ishodima, a zadaci na testovima temelje se na prethodno obrađenim temama, čime se dosljedno primjenjuju utvrđeni kriterijumi ocjenjivanja. Nastavnik je zadatke prilagodio sposobnostima učenika, omogućivši onima koji su brže završavali da dobiju dodatne izazove, čime je obezbijeđena primjerena podrška svakom učeniku. Takođe, nastavnik pruža dodatnu podršku kroz časove dopunske nastave, uključujući i realizaciju „IT sekcije“ prema planu rada, koji je dostavljen i u skladu je s učeničkim postignućima. U ovom odjeljenju nema učenika sa IROP-om. Atmosfera na časovima bila je pozitivna i motivišuća, uz jasnu interakciju između nastavnika i učenika, čime je obezbijeđena podsticajna klima za učenje i razvoj učenika.

Preporuke:

Testovi/kontrolni zadaci trebaju sadržati bodove, nivoe težine zadataka i bodovnu skalu.

Nastaviti individualizovanu podršku učenicima kroz dodatne aktivnosti, uz jasnije praćenje efekata (npr. evidencija napretka nakon IT sekcije i dopunske nastave).

Fizičko vaspitanje

Prosvjetni nadzornik: Nebojša Rakočević

Obrazloženje:

Standard: A.1.1 - Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma

Obrazovno-vaspitni ishodi u godišnjim planovima raspoređeni su po mjesecima i fondom časova za realizaciju. Nastavnica ima godišnje planove rada urađene po preporukama Zavoda za školstvo (mjesec, obrazovno-vaspitne ishode, broj časa, ishode učenja, sadržaj, osvrt na realizaciju). Nastavnica se priprema redovno za neposrednu nastavu. Poslije svakog mjeseca rijetko je dat osvrt na realizaciju. U godišnjim planovima nijesu planirani časovi otvorenog dijela kurikuluma. Aktiv fizičkog vaspitanja je u sastavu estetske grupe predmeta. Sastanci Aktiva se neredovno održavaju. Postignuća učenika se tabelarno prikazuju bez detaljne analize i prijedloga mjera za njihovo poboljšanje. Iz prethodnih godina evidentirani su rezultati takmičenja: basket 3 na 3, fudbal, odbojka... Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama urađeni su IROP-i po preporukama Komisije za usmjeravanje.

Preporuke:

Planirati časove otvorenog kurikuluma.

Redovno evidentirati osvrt na realizaciju kako u planovima tako i u pripremama.

Oformiti posebno Aktiv fizičkog vaspitanja. Sjednice Aktiva redovno održavati u skladu sa planiranim.

Standard: A.1.2 - Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Posmatrani časovi su strukturirani u skladu sa metodičkim i didaktičkim principima. Objašnjenja nastavnice u uvodnom i tokom glavnog dijela časa većinom su jasna i precizna. Aktivnosti učenja su usmjerene na ostvarivanje ishoda časa. Nastavnica koristi motivacionu priču (sa akcentom na aktivno učenje) i najavu zadatka u uvodnom dijelu časa s odgovarajućom vremenskom dinamikom i upućuju učenike na ranije stečena znanja. Aktivnosti učenika su dinamične i upućene na realizaciju rada i usmjerene na razvoj kreativnosti učenika. Nastavnica koristi oblike i metode rada u skladu sa individualnim potrebama učenika i mogućnost primjene u svakodnevnom životu. Na posmatranim časovima korišćena su adekvatna nastavna sredstva: vijače, lopte, obruči... Vidljivo je da nastavnica stvara demokratsku i podsticajnu klimu u odjeljenju, učenicima se obraćaju s poštovanjem, uspostavljeno je uzajamno povjerenje i prijateljski odnos s učenicima. Nastavnica kontinuirano pohvaljuje učenike tokom realizacije rada. Prostor za nastavu i učenje je uglavnom podsticajan. Zbog prisustva dva odjeljenja na jednom času, rijetko istog razreda, pažnja i usredsređenost učenika nije uvijek na optimalnom nivou.

Preporuke:

Izraditi detaljan raspored korišćenja infrastrukture za nastavu fizikog vaspitanja kako bi se rasteretila velika koncentracija učenaka kako u sali tako i na sportskim poligonima.

Standard: A.1.3 – Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju

U procesu procjenjivanja i vrednovanja znanja, nastavnica uglavnom koristi različite tehnike ocjenjivanja. Učenici su uglavnom upoznati sa kriterijom ocjenjivanja koji su u svesci Aktiva konstatovani jednom rečenicom. Nastavnica vodi ličnu evidenciju postignuća učenika. U bilježnici se u nedovoljnoj mjeri evidentiraju aktivnosti učenika u procesu sticanja znanja, redovnost, odnos prema nastavi fizičkog vaspitanja (sportska oprema), sportsko tehnika dostignuća, rezultati mjerenja morfoloških karakteristika učenika i slično. Nastavnica pruža učenicima povratnu informaciju o nivou postignuća i načinu napredovanja. Ocjenjivanje je uglavnom blagovremeno i u skladu sa pedagoškim principima. Nije evidentno da je nastavnica razradila sistem vrednovanja ishoda na viši i niži nivo za učenike koji brže i sporije napreduju u procesu sticanja znanja.

Preporuke:

Redovnije vrednovati postignuća učenika u toku nastavnog procesa kroz sve segmente kriterijuma ocjenjivanja predviđene Predmetnim programom.

Osvrt na konkretan slučaj povodom kojeg je izvršen nadzor:

U prijavi roditelja dostavljenoj Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, nastava fizičkog vaspitanja je pomenuta u domenu da je nastavnica znala da izdvoji dječaka D. R. od ostalih dječaka i da ga grupiše sa djevojčicama, i u oblasti ocjenjivanja (učeniku su unošene ocjene iz usmenog odgovaranja u periodu kada je bio odsutan iz Škole, jer je bio na porodičnom putovanju). Konstatovano je da nastavnica prilikom organizovanja grupnog oblika rada formira mješovite grupe i da nije izdvojen slučaj dječaka D. R.

Nastavnica posjeduje internu bilježnicu u kojoj procjenjuje postignuća učenika. Učenik D. R. je ocjenjivan na isti način kao i svi učenici, na osnovu sportsko-tehničkih dostignuća, zalaganja na času i odnosa prema nastavi fizičkog vaspitanja. Ocjene u elektronski dnevnik prenesene su iz njene interne bilježnice koje je dobio kroz proces ocjenjivanja.

Geografija

Prosvjetni nadzornik: Nada Maras

Obrazloženje:

Standard: A.1.1 - Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma

Godišnji planovi rada nastavnica usvojeni su na sjednici Stručnog aktiva. Sadrže obrazovno-vaspitne ishode, mjesec realizacije, broj časova za realizaciju, ishode učenja, sadržaje/pojmove, korelaciju, osvrt na realizaciju. U planovima rada nijesu zastupljeni ishodi otvorenog dijela Predmetnog programa i međupredmetnih tema. Osvrt na realizaciji ishoda ne sadrži odgovarajuće komentare u cilju poboljšanja.

Planirane su dopunska i dodatna nastava kao vid podrške učenicima. Nedostaje evidencija o realizaciji.

Izvršen je uvid u nastavničinu pisanu pripremu za čas i manji broj ostalih priprema. U pripremi nedostaju potrebni didaktičko-metodički elementi časa, organizacija časa sa aktivnostima učenika, osvrt na realizaciju, odnosno kraći zaključak o realizaciji planiranog.

Preporuke:

U godišnjim planovima rada uvrstiti sadržaje otvorenog dijela programa i međupredmetnih tema.

Raditi osvrt na realizaciji planova i scenarija za čas, sa odgovarajućim komentarima, u cilju unapređenja planiranja za naredni period.

Dopunsku i dodatnu nastavu realizovati u skladu sa propisima.

Redovno se pripremati za čas. Planirati didaktičko-metodičke elemente časa, organizaciju rada sa aktivnostima učenika koje će biti u funkciji ostvarivanja ishoda učenja.

Standard: A.1.2 - Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Posjećeni čas realizovan je korišćenjem frontalnog oblika rada, rada u paru, monološko-dijaloške i ilustrativno - demonstrativne metode. Rad u paru nije bio planski organizovan, više je bio formalnog karaktera, s obzirom na organizaciju rada/učenja, kontrole rada parova, sinteze nastavnih sadržaja, povratne informacije. Na času su uglavnom obnovljena usvojena znanja učenika o vremenu i klimi. Dominantna je aktivnost nastavnice i postavljanje pitanja učenicima. Pojedina pitanja su podsticala učenike na povezivanje znanja, ali je znatan broj pitanja reproduktivnog karaktera. Na času je prisutna očiglednost, prikazan je kraći film, koji nije dovoljno iskorišćen za aktivnost učenika. U cjelini čas je realizovan na zadovoljavajućem nivou.

Nastava geografije realizuje se u kabinetu za geografiju koji je opremljen informatičkom tehnologijom, TV, internetom, što omogućava realizaciju obrazovno-vaspitnih ishoda Predmetnog programa. Prostor je

je podsticajan za učenje. Na zidovima je postavljen manji broj edukativnog materijala urađen od strane učenika i nastavnika.

Preporuke:

Rad u paru je potrebno planski organizovati i učenike pripremiti za rad u paru.

Nastavni proces usmjeriti prema učeniku, uz primjenu različitih metoda podučavanja koje podstiču aktivan rad učenika, kritičko i stvaralačko mišljenje.

Računare koristiti u cilju veće motivacije i aktivnijeg učešća učenika na času

Standard: A.1.3 – Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju

U Odjeljenjskoj knjizi svi su učenici ocijenjeni. U zapisnicima Aktiva nema evidencije o dogovoru kriterijuma ocjenjivanja i njegovoj primjeni. U ličnoj bilježnici nastavnica prati i vrednuje postignuća učenika, uglavnom usmene odgovore i izradu plakata. Na posjećenom času nijesu vrednovane aktivnosti učenika.

Preporuke:

Na sastanku Aktiva uraditi kriterijume ocjenjivanja i učenike upoznati sa njima.

Izdvojiti više elementa procjenjivanja koji će se pratiti putem lične bilježnice kako bi ocjena bila objektivni pokazatelj znanja učenika.

Redovno unositi ocjene u odjeljenjskoj knjizi.

Osvrt na konkretan slučaj povodom kojeg je izvršen nadzor:

U prijavi roditelja dostavljenoj Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, nastava geografije je pomenuta u oblasti ocjenjivanja (učeniku su unošene ocjene iz usmenog odgovaranja u periodu kada je bio odsutan iz Škole). Konstatovano je da je nastavnica geografije unijela u elektronski dnevnik ocjene u periodu odsustva učenika D. R., ali da su te ocjene prenesene iz njene interne bilježnice koje je dobio kroz proces ocjenjivanja.

Stručni aktiv istorije i geografije nema razrađene kriterijume ocjenjivanja sa kojima su upoznati učenici kao i roditelji. Nastavnica posjeduje internu bilježnicu u kojoj ocjenjuje pojedine elemente: usmene odgovore, test, aktivnost, seminarski rad, na osnovu kojih se izvodi zaključna ocjena koja se prenosi u elektronski dnevnik. Evidencija ocjena u papirnom i elektronskom dnevniku ne vodi se redovno, pa time roditelji ne dobijaju blagovremenu informaciju o postignućima svoje djece.

Učenik D. R. je ocjenjivan na isti način kao i svi učenici, na osnovu usmenih odgovora, izrade plakata i prezentacije seminarskog rada.

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI FOKUS GRUPE U JU OŠ „Druga osnovna škola“, Budva

U cilju ispitivanja percepcije i stavova učenika/ca u odnosu na pojavne oblike nasilja u JU OŠ „Druga osnovna škola“ u Budvi, Zavod za školstvo je realizovao fokus grupu nakon prijave roditelja S. R. i D. R. u vezi sa fizičkim i psihičkim nasiljem od strane više nastavnika/ca prema njihovom djetetu.

Fokus grupe realizovale:

- Ivana Milunović, savjetnica u Odsjeku za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema
- Nada Maras, savjetnica u Odsjeku za eksterno utvrđivanje kvaliteta rada ustanova

Datum realizacije: 3. mart 2025. godine.

Fokus grupu su činili učenici/ce odjeljenja kojima predaju nastavnici/ce koji su spomenuti u prijavi roditelja (VII6, VII7, VIII1, VIII3, IX3, IX4).

Prilikom formiranja fokus grupa vodilo se računa o rodnoj ravnopravnosti tj. jednakoj zastupljenosti dječaka i djevojčica. Izbor je izvršen slučajnim odabirom (predstavnik Učeničkog parlamenta, kao i učenici/ce u odnosu na redni broj u odjeljenjskim knjigama iz svih odjeljenja u kojima predaju nastavnici/ce spomenuti u prijavi). Rad sa fokus grupom je organizovan u zbornici, gdje su bili obezbijeđeni uslovi da se rad obavlja bez prisustva trećih lica, ali uz prekide, zbog ulaska nekoliko nastavnika/ca, usljed neobaviještenosti o sprovođenju fokus grupe u toj prostoriji.

Komunikacija je tekla nesmetano. Učenici/ce nijesu izrazili neprijatnost, nelagodu, niti su ispoljili verbalnu ili neverbalnu opstrukciju.

Trajanje fokus grupe je ograničeno na 50 minuta.

Predstavnice Zavoda za školstvo su se predstavile učenicima/ama i upoznale ih sa ciljem fokus grupe: **kvalitativna procjena lične percepcije i stavova učenika/ca povodom pojavnih oblika nasilja nastavnika/ca prema učenicima/cama u JU OŠ „Druga osnovna škola“, nakon čega su saopštile učenicima/cama da, ukoliko ne žele da govore na ovu temu, mogu napustiti prostoriju, što nijedan učenik/ca nije uradio/la.**

Intervju je vođen po prethodno usaglašenom i pripremljenom obrascu - setu pitanja:

1. kako učenici razumiju pojam/pojavu *nasilja*,
2. kakav je odnos nastavnika/ca prema učenicima/cama, koliko je i u kojim pojavnim oblicima nasilje zastupljeno u školi i da li nastavnici/ce vrše nasilje nad učenicima/cama,
3. u kojoj mjeri Škola edukuje učenike/ce u vezi sa oblicima nasilja i jesu li učenici/ce spremni/e da prijave eventualne pojavne oblike nasilja od strane nastavnika/ca,
4. šta je to što bi voljeli da promijene u svojoj školi.

Odgovori učenika/ca:

1. Učenici/ce fokus grupe pokazali su da razumiju šta je *fizičko nasilje* i kako se ono manifestuje u različitim životnim situacijama: u školi, vršnjačkoj grupi, na ulici. Kao primjer navode udaranje pesnicom, šamaranje, guranje u hodnicima, kao i svaki vid primanja udaraca. Kad je u pitanju *verbalni oblik nasilja*, učenici/ce navode psovanje, uvrede riječima, a posebno ističu uvrede u vezi sa komentarisanjem izgleda ili odijevanjem učenika/ca. Učenici/ce definišu pojam *seksualnog uznemiravanja* samo u vidu nepoželjnog fizičkog dodira. Ostale oblike nasilja ne spominju.

Učenici/ce jasno razumiju pojam fizičkog nasilja i njegovih manifestacija u različitim okruženjima kroz različite oblike agresivnog ponašanja. Identifikuju verbalno nasilje kao oblik agresije koji uključuje psovanje, uvrede i posebno komentare vezane za izgled i odjeću, čime ističu da verbalno nasilje ima značajan emocionalni uticaj na učenike/ce. Učenici/ce prepoznaju seksualno uznemiravanje isključivo kroz nepoželjne fizičke dodire, što pokazuje nedovoljnu svijest o ovom problemu, te neupućenost o postojanju drugih oblika seksualnog uznemiravanja. Ovo može dovesti do toga da određeni oblici seksualnog uznemiravanja ostanu neprijavljeni ili se ne shvate ozbiljno, što upućuje na neophodnost edukacije o ovom problemu. Činjenica da učenici/ce ne spominju ostale oblike nasilja ukazuje na to da su nedovoljno informisani o postojanju drugih oblika nasilja ili ih ne prepoznaju kao takve u svom svakodnevnom okruženju.

2. Učenici/ce su, govoreći o odnosu nastavnika/ca prema njima, naveli da se pojedini nastavnici ophode loše prema njima, da ih demoralisu nakon pogrešnog odgovora ili, čak, ponižavaju. Saopštili su da ima i „nervoznih nastavnika“, kod kojih su učenici/ce mirni, „jer ne žele da ih naljute“, a da se često ovi nastavnici/ce „iznerviraju u nekom drugom odjeljenju, pa se istresaju na njih kad dođu na njihov čas“. Kod tih nastavnika ne nailaze na podršku, jer kad saopšte da nešto ne razumiju, dobiju odgovor „to bi trebalo da znate“, nakon čega, svakako, dodatno ne objasne. Ipak, istakli su da ima i onih „dobrih nastavnika, kojima ne smetaju greške, već objasne i pomognu“. Posebno su istakli nastavnika informatike, rekavši da je to nastavnik koji „zna da objasni, pravedan je i časovi su mu zanimljivi“. Osim njega, istakli su i nastavnice istorije, koje sa lakoćom objašnjavaju i kod kojih se veći dio gradiva usvoji na času. Jedan dio učenika/ca je izjavio da je više dobrih nastavnika/ca, dok su ostali naveli da je više „nezainteresovanih nastavnika“, koji ispišu na tabli, kažu učenicima/cama da prepisu, bez objašnjavanja. Ističu da se većina nastavnika/ca ne ophodi jednako prema svim učenicima/cama, da pojedini učenici/ce imaju privilegije pri ocjenjivanju i da dobiju lako visoku ocjenu, dok drugi učenici/ce čak i za prelaznu ocjenu nekad moraju pokazati veći nivo znanja. Takođe, učenici/ce navode da većina nastavnika/ca izdvaja učenike/ce čiji su roditelji „na nekoj poziciji“. Navode da postoji više nastavnika/ca u školi koji često vrijeđaju učenike, nazivaju ih pogrđnim imenima i ograničavaju njihovu slobodu. Učenici/ce navode da je nastavnica fizike gruba prema njima, kako stavom, tako i riječima, i da im često viče, pa navode situacije neprimjerenog ponašanja iste nastavnice: jednom učeniku, kako oni/one navode, kaže da je „bezobrazan i da ne treba drugi da se ugledaju na njega“; za djecu koja su vani i bučni su, kaže: „kako bih ih sad izbila“; za strance koji pohađaju ovu školu kaže da bi ih „vratila odakle su došli“; jednom učeniku je saopštila da ga „roditelji ne biju dovoljno“. Za nastavnicu C-SBH učenici/ce navode da je gruba, da često uđe u učionicu nervozna, a da joj oni nisu dali povod za takvo neraspoloženje, nakon čega podijeli jedinice učenicima/cama. Često ima pogrđne komentare i vrijeđa učenike/ce. U pojedinim situacijama, kako učenici ističu, daje neumjesne komentare, te učenici koja nije uradila domaći kaže: „Ali je bitno da si se ti našminkala“. Učenica navodi da je nastavnica fizičkog vaspitanja, komentarišući njen ležeran stil odijevanja, rekla da se „oblači kao razbojnik“, ali učenici

ovo nije zasmetalo i nije pridala važnost tome. Učenik, koji ima deformitet šake, navodi da ga nastavnici/ce često kritikuju zbog sporog pisanja, ali o tome nije nikome ranije govorio, pa ni odjeljenjskom starješini, i da sam se nosi s tim izazovom. Dio učenika/ca navodi da i nastavnica njemačkog jezika umije biti gruba, uvrijedi učenike, jer ne bira riječi (i to uglavnom prema dječacima), koristi pogrdne riječi, čime ih pred ostalim učenicima/cama ponižava. Kada su nemirni, nastavnica rješava disciplinu tako što da test koji učenici/ce rade do kraja časa, a na čije rezultate dugo čekaju – „i po mjesec dana“. Jednom se, kako učenici/ce navode, dogodilo i da je, iz nemogućnosti da održi disciplinu na času, ista nastavnica nekim učenicima/cama rekla da napuste čas, a zatim je i njihove torbu bacila za njima kroz vrata. Iz tog predmeta se, kako oni kažu, ista lekcija obrađuje i po nekoliko puta, a nerijetko obrađuju i lekcije koje su obrađivali prethodne školske godine. Učenici/ce ističu da fizičkog kažnjavanja od strane nastavnika/ca nema. Jedan učenik je ispričao događaj koji se dogodio na jednom času u njegovom odjeljenju, kada se za jednu nastavnicu govorilo da je fizički povrijedila učenika iz tog odjeljenja. Zapravo, po riječima ovog učenika, jedan učenik se nakon zvona za početak časa nalazio i dalje pored lavaboja koji se nalazi do vrata, kada mu je nastavnica saopštila da pođe do svog mjesta. Učenik je ostao na tom mjestu, a čak je i zaplesao, izazivajući smijeh kod ostalih učenika/ca u odjeljenju. Nastavnica ga je potom povukla za ruku i usmjerila ka njegovom mjestu. Po riječima ovog učenika, nije bila gruba, samo ga je povukla, te to nije moglo da izazove povrede o kojima se govorilo. Na naše pitanje da li u Školi postoji seksualno uznemiravanje prema učenicima/cama od strane nastavnika/ca, učenici/ce su saglasni da toga nema u njihovoj školi.

Učenici/ce imaju različita iskustva s nastavnicima/cama, pri čemu su pojedini nastavnici/ce opisani kao pravedni, podržavajući i posvećeni učenicima/cama, dok ima i onih nastavnika/ca koji pokazuju nezainteresovanost, nepoštovanje ili čak ponižavanje učenika/ca. Ističu da pojedini nastavnici/ce koriste uvredljive izraze, vikanje i ponižavanje, što negativno utiče na njihovu motivaciju i samopouzdanje. Takođe, neki nastavnici/ce, prema riječima učenika/ca, ispoljavaju lično nezadovoljstvo ili probleme u komunikaciji sa učenicima/cama. Učenici/ce smatraju da se pojedini nastavnici/ce ne ophode istovjetno prema svim učenicima/cama, dajući privilegije određenim učenicima/cama, naročito onima čiji roditelji imaju značajniji društveni status. Učenici/ce navode da neki nastavnici/ce ne objašnjavaju gradivo dovoljno jasno, već se oslanjaju na to da učenici sami prepisuju s table. Takođe, uočavaju ponavljanje istog gradiva, što može ukazivati na loše planiranje nastave. Iako učenici/ce ne prijavljuju fizičko kažnjavanje od strane nastavnika/ca, ukazuju na prisustvo verbalnog nasilja, uvredljivih komentara i neprimjerenog ponašanja određenih nastavnika/ca. Učenici/ce su saglasni da u Školi nema slučajeva seksualnog uznemiravanja od strane nastavnika/ca. U Školi postoje značajne razlike u pristupu nastavnika/ca prema učenicima/cama, pri čemu se primjećuje prisustvo nepedagoškog ponašanja kod određenog broja nastavnika. S druge strane, postoje i nastavnici/ce koji svojim profesionalizmom i posvećenošću doprinose pozitivnoj atmosferi i boljem učenju. Svi ovi podaci ukazuju na to da je neophodno raditi na poboljšanju nastavničke prakse, uspostavljanju jasnih standarda ponašanja i jačanju podrške učenicima/cama kako bi se obezbijedilo kvalitetnije obrazovno okruženje.

3. Svi učenici/ce obuhvaćeni fokus grupom navode da znaju šta je Kutija povjerenja, ali većina učenika/ca navodi da ne zna da postoji Tim za prevenciju i suzbijanje nasilja i vandalizma, niti ko su članovi Tima. Na pitanje kolika je uloga Škole u edukaciji na temu nasilja, te da li ih neko obučava u Školi na ovu temu, učenici/ce navode da im niko u Školi nije rekao kako i kome treba da prijave nasilje od strane nastavnika/ca, ali da oni to sami znaju. Navode da bi rekli roditeljima i odjeljenjskom starješini. Ističu

da se u Školi organizuju radionice samo kada se pojavi neki slučaj nasilja, ali da nema preventivnih aktivnosti. O preventivnim aktivnostima učenici/ce saznaju samo van nastave, na redovnim časovima se ne govori o ovoj temi ni iz jednog predmeta, a radionice na ČOZ-u se organizuju samo po potrebi, odnosno kad se „desi neki problem“. Učenici/ce navode da se bezbjedno i sigurno osjećaju na časovima, ali ne i u toaletima i hodnicima, gdje se često dešavaju namjerna guranja, posebno na stepenicama i posebno od strane učenika/ca iz šestog i devetog razreda, pa se plaše za svoju bezbjednost. Na pitanje kome u Školi najviše vjeruju, te kome bi prijavili nasilje, učenici/ce su saglasni da je to odjeljenjski starješina. Takođe, ističu da bi prijavili nasilje od strane nastavnika/ca i direktorici Škole, ako bi ga lično doživjeli. Međutim, ono što je zabrinjavajuće je podatak da učenici/ce obuhvaćeni fokus grupom ne bi prijavili nikome fizičko nasilje od strane vršnjaka, jer bi se plašili da će ti učenici/ce ponoviti nasilje, te da će „ih sačekati poslije škole“, dok bi fizičko nasilje od strane nastavnika/ca prijavili odmah. Zabrinjavaju i iskazi učenika/ca u vezi sa prijavljenim slučajevima verbalnog nasilja od strane nastavnika/ca odjeljenjskim starješinama koji na to reaguju na način da savjetuju učenicima/cama da prećute, jer će se nastavnici/ce „osvetiti ocjenom“. Zbog toga učenici/ce, kako sami navode, ćute i trpe verbalno nasilje od strane nastavnika/ca, ističu da im to „nije strašno, samo da im se ne svete“. Prema riječima učenika/ca, ako odjeljenjski starješina razgovara sa nastavnikom/com kojeg su učenici prijavili, nastavnik/ca se opravda pred odjeljenjskim starješinom, a posljedice ovakvih razgovora i sami osjećaju na času, ali ne u pozitivnom smislu. Kod tih nastavnika/ca, učenici/ce primjećuju bijes na narednom času. Kada odjeljenjski starješina, ipak, ne razgovara sa nastavnikom/com kojeg učenici/ce prijave pod izgovorom da će „nastavnik/ca biti još gori“, onda to rade roditelji, što i sami nastavnici/ce shvate ozbiljnije od razgovora sa odjeljenjskim starješinom. Na naše pitanje da li vjeruju da bi Škola zaštitila učenike/ce u slučaju da prijave nasilje od strane nastavnika/ca, učenici/ce su saglasni da ne bi sigurno to uradili, naročito ih ne bi zaštitili od nastavnika/ca koji su stariji i koji će uskoro u penziju.

Učenici/ce ne znaju ulogu Tima za prevenciju i suzbijanje nasilja i vandalizma, što ukazuje na nedovoljnu informisanost učenika/ca o mehanizmima zaštite u Školi. Škola nema dovoljno razvijene preventivne aktivnosti na temu nasilja, a radionice se organizuju samo reaktivno, kad dođe do incidenta, što znači da preventivne edukacije nisu sistemski zastupljene. Iako se učenici/ce osjećaju sigurno na časovima, to ipak nije slučaj u hodnicima i toaletima, gdje su česta namjerna guranja, što ukazuje na potrebu za efikasnijom zaštitom i pojačanim nadzorom (dežurstvo nastavnika/ca) u hodnicima u vrijeme kada su učenici/ce van učionica. Učenici/ce nisu dobili u Školi jasne informacije o tome kako i kome mogu prijaviti nasilje od strane nastavnika/ca. Učenici/ce ne bi prijavili nasilje od strane vršnjaka iz straha, što ukazuje na potrebu obezbjeđivanja anonimnog načina prijavljivanja nasilja, radi bolje sigurnosti učenika/ca. Međutim, fizičko nasilje od strane nastavnika/ca bi prijavili odmah. Najviše povjerenja imaju u odjeljenjskog starješinu, a osim njemu/njoj, učenici/ce vjeruju i direktorici Škole, dok ostale zaposlene u Školi učenici/ce uopšte ne spominju kao osobe kojima bi se obratili za pomoć. Učenici/ce su prijavljivali odjeljenjskom starješini verbalno nasilje od strane nastavnika/ca, ali su često dobijali savjet da ćute i trpe, što ukazuje na potrebu da se uspostavi jasan sistem prijavljivanja nasilja i osigura da učenici/ce znaju kome mogu da se obrate, bez straha od posljedica. To se može obezbijediti kroz edukaciju odjeljenjskih starješina o pravilnom reagovanju na prijave nasilja, kako bi se izbjeglo ignorisanje ili neodgovarajući savjeti učenicima/cama. Učenici/ce vjeruju da ih Škola ne bi zaštitila, ako prijave nasilje od strane nastavnika/ca, te je potrebno raditi na jačanju povjerenja učenika/ca u školsku zaštitu i edukovati sve nastavnike/ce, a sve u cilju razumijevanja posljedica verbalnog i drugih oblika nasilja prema učenicima/cama.

4. Na pitanje šta je to što bi voljeli da promijene u Školi, učenici/ce fokus grupe odgovaraju da bi, ako bi bilo šta mogli da promijene, to bio odnos pojedinih nastavnika/ca prema njima. Voljeli bi da se utiče na nastavnike/ce na koje se uvijek svi učenici/ce žale, te da steknu utisak da je i Školi stalo da se uradi nešto po pitanju odnosa ovih nastavnika/ca prema učenicima/cama. Takođe, ističu da bi voljeli da nastavnici/ce osmisle kreativnije načine predavanja, kako bi im olakšali savladavanje gradiva. Osim što identifikuju nastavnike/ce sa nepedagoškim reagovanjima, učenici/ce iskazuju želju da učenici/ce neprihvatljivog ponašanja pređu u neku drugu školu. Među odgovorima na pitanje šta bi promijenili u Školi, učenici/ce navode da bi bilo lijepo da im se obezbijede ormarići i kantina ili prodavnica sa hranom.

Učenici/ce smatraju da bi trebalo raditi na poboljšanju odnosa između nastavnika/ca i učenika/ca, posebno prema onima koji su česti izvor nezadovoljstva među učenicima/cama. Ovi podaci pokazuju da je potrebno da Škola organizuje obuku za nastavnike/ce u cilju poboljšanja pedagoških vještina i odnosa prema učenicima/cama, s posebnim akcentom na učenike/ce koji imaju poteškoće u učenju i/ili ponašanju. Učenici/ce žele da nastavnici primjenjuju kreativnije metode nastave koje bi im olakšale savladavanje gradiva i učinile časove zanimljivijim, te je potrebno da Škola podstakne nastavnike/ce na upotrebu interaktivnih i inovativnih metoda nastave (grupni rad, projekat, prezentacije, video materijali...). Učenici/ce izražavaju želju da učenici/ce sa neprihvatljivim ponašanjem budu prepisani u druge škole, što ukazuje na potrebu za boljom disciplinom i prevencijom negativnih ponašanja. Učenici/ce predlažu uvođenje ormarića i kantine ili prodavnice sa hranom kao dodatak školskim sadržajima, što bi olakšalo svakodnevni boravak u Školi, a što je poželjno razmotriti i, ukoliko to mogućnosti dozvoljavaju, uvesti.

PRILOG:

1. Pitanja na osnovu kojih treba utvrditi kako učenici razumiju pojam/pojavu *nasilja*:
 - Za koje oblike nasilja ste čuli?
 - Kako biste svojim riječima objasnili i definisali svaki od tih oblika nasilja?
 - Možete li navesti neke primjere?
2. Pitanja na osnovu kojih treba utvrditi kakav je odnos nastavnika/ca prema učenicima/cama, koliko je i u kojim pojavnim oblicima nasilje zastupljeno u školi i da li nastavnici/ce vrše nasilje nad učenicima/cama:
 - Kako biste opisali odnos nastavnika/ca prema učenicima/cama u školi?
 - Da li svi nastavnici/ce imaju istovjetan odnos prema svim učenicima/cama?
 - Koje oblike nasilja prepoznajete u školi?
 - Da li se osjećate sigurno i vjerujete da nećete pretrpjeti nasilje od strane nastavnika/ca?
 - Da li ste ikada doživjeli ili vidjeli neko neprikladno ponašanje nastavnika/ca prema učenicima/cama?
3. Pitanja na osnovu kojih treba utvrditi u kojoj mjeri škola edukuje učenike/ce u vezi sa oblicima nasilja i jesu li učenici/ce spremni/e da prijave eventualne pojavne oblike nasilja od strane nastavnika/ca:
 - Da li ste prisustvovali radionicama ili predavanjima koje organizuje škola na temu prevencije nasilja?
 - Da li znate kome i na koji način treba prijaviti nasilje od strane nastavnika/ca?
 - Ako biste vi bili žrtva nasilja od strane nastavnika/ce, da li biste ga/je bez ustezanja prijavili? Kome biste ga prijavili? U koga imate najviše povjerenja?
 - Da li mislite da bi vas škola zaštitila u slučaju prijavljivanja nekog oblika nasilja?
4. Pitanja na osnovu kojih treba utvrditi šta je to što bi voljeli da promijene u svojoj školi:
 - Ako biste mogli da promijenite nešto u školi, šta biste promijenili?
 - Da li postoji nešto što bi vam pomoglo da se osjećate sigurnije i bezbjednije?

ANALIZA PODATAKA DOBIJENIH ANKETIRANJEM UČENIKA JU OŠ "Druga osnovna škola", Budva

Anketom su obuhvaćeni učenici VII, VIII i IX razreda u kojima predaju nastavnici/ce koji su spomenuti u prijavi roditelja. To su učenici/ce odjeljenja VII6, VIII3, VIII6, IX3 i IX4.

Anketu je popunilo 79 učenika/ca od čega je 35% učenika i 65% učenica.

Učenici/ce su odgovarali na 22 pitanja različitog tipa.

LOGIČKA ANALIZA odgovora:

- **Prva grupa pitanja ankete odnosila se na to kako učenici/ce procjenjuju odnos nastavnika/ca prema njima.**

Rezultati ovog dijela ankete pokazuju da se 80% učenika/ca osjetilo neprijatno zbog ponašanja nekog nastavnika/ce, dok 20% to negira. Alarmantan je procenat (81%) učenika/ca koji navoda da im se desilo da je nastavnik/ca vikao na njega/nju. Da je neki nastavnik/ca rekao nešto uvredljivo više puta, odgovorilo je 23% ispitanih učenika/ca, da su to učinili ponekad, 44%, a da nastavnik/ca nije nikad rekao ništa uvredljivo, tvrdi 33% ispitanih učenika, što ukazuje na to da je, prema odgovorima učenika/ca, dvije trećine anketiranih učenika bilo izloženo verbalnom nasilju od strane nastavnika/ca. Na otvoreno pitanje da navedu koji su to uvredljivi komentari nastavnika/ca, najviše odgovora ukazuje na prekomjernu upotrebu mnogih pogrdnih riječi („glupa“, „nevaspitana“, „manipulator“, „seljak iz Mojkovca“, „kreten“, „razmažena“, „smotana“, „stoka“, „kao iz pećine“, „kao da je rođen na ulici“, „ološi“, „teletabisi“, „neobrazovani klošari“, „debili“, „retardi“). Zabrinjavaju i odgovori stranih državljana koji navode da osjećaju netrpeljivost od strane nastavnika/ca na nacionalnoj osnovi, koji im direktno kažu da je „bolje da se vrate odakle su došli“. Na pitanje da li su učenici/ce ikada doživjeli da ih neki nastavnik/ca fizički kazni, 5% anketiranih učenika/ca je odgovorilo potvrdno. Na otvoreno pitanje da navedu te situacije, učenici/ce su odgovorili da je to guranje od strane nastavnika/ca kada učenici/ce pokažu otpor ili ne žele da postupe onako kako se od njih očekuje. Jedan učenik/ca navodi da je doživio/doživjela da ga/je nastavnik udari dnevnikom po glavi. Anketirani učenici/ce, njih 17%, navodi da su vidjeli kako nastavnici/ce fizički kažnjavaju nekog učenika/cu, te su, na otvoreno pitanje da navedu situacije kojima su bili svjedoci, davali odgovore koji su najčešće ukazivali na guranje i štipanje, kao kaznu na nepoželjno ponašanje učenika/ca. Jedan od odgovora je da je jedan nastavnik učenike/ce gađao kredom kad mu se ne dopada njihovo ponašanje. Prema odgovorima anketiranih učenika/ca, skoro polovina njih (47%) je osjetilo neprijatnost zbog pogleda, dodira ili ponašanja nekog nastavnika/ce, a 27% njih navodi da su doživjeli neprijatnost zbog nastavnika/ca koji su komentarisali njihov fizički izgled. Na pitanje otvorenog tipa da navedu u kojim situacijama su doživjeli neku neprijatnost koja se odnosi na neprijatnost zbog pogleda, dodira, komentarisanja ili neprimjerenog ponašanja nastavnika/ca, učenici navode da nastavnici/ce nekad dodirnu za ruku ili se previše približe, da imaju neprijatne poglede prema njima, te da su im govorili da izgledaju nepristojno (zbog nakita ili šminke). U jednom odgovoru, koji, iako izolovan, posebno zabrinjava, navodi se „odmjeravanje“ učenica pred tablom od strane jednog nastavnika.

Podatak da se čak 80% učenika/ca osjetilo neprijatno zbog ponašanja nastavnika/ca sugerije da problem nije izolovan na pojedinačne slučajeve, već da postoji sistemski nedostatak u profesionalnom

pristupu nastavnika/ca, što ukazuje na potrebu da Škola posveti više pažnje razvoju pedagoških kompetencija nastavnika/ca i da provjerava koliko se u praksi poštuju profesionalni standardi u radu sa učenicima/cama. Posebno zabrinjava podatak da dvije trećine učenika/ca (67%) navodi da su bili izloženi verbalnim uvredama od strane nastavnika/ca, pri čemu se koriste izrazito neprimjerene i ponižavajuće riječi koje urušavaju dostojanstvo učenika/ca. Ovakav način komunikacije narušava emocionalno stanje učenika/ca i može dugoročno uticati na njihovo samopouzdanje i akademsku motivaciju. Iako mali procenat (5%) učenika/ca navodi da su lično doživjeli fizičko kažnjavanje od strane nastavnika/ca, prisustvo bilo kakvog vida fizičke agresije u školskom okruženju je alarm za Školu, ali i za druge nadležne institucije. Skoro polovina učenika/ca (47%) osjetila je neprijatnost zbog pogleda, dodira ili ponašanja nastavnika/ca, dok 27% navodi neprimjerene komentare o fizičkom izgledu. Pojedini odgovori ukazuju i na slučajeve seksualizovane neprijatnosti. Ovi podaci ukazuju na to da neki nastavnici/ce ili ne razumiju granicu između profesionalnog i neprimjerenog odnosa, ili uspostavljaju svoj autoritet neprimjerenim metodama, na način koji ugrožava dostojanstvo učenika/ca. Učenici/ce strani državljanima navode da su doživjeli komentare koji odražavaju netrpeljivost na osnovu porijekla, što ukazuje na manjak osjetljivosti i inkluzivnosti među pojedinim nastavnicima/cama. Ovakvi slučajevi ugrožavaju princip jednakosti u obrazovanju i pokazuju da pedagoška obuka nastavnika/ca nije adekvatna, s obzirom na sve ove profesionalne propuste u odnosu prema učenicima/cama, ali i da je svijest pojedinih nastavnika/ca u vezi sa interkulturalnošću i inkluzijom na zabrinjavajućem nivou.

- Drugom grupom pitanja ispitivali smo da li su učenici/ce u Školi upoznati sa procedurama prijavljivanja nasilja; da li su prijavljivali nasilje od strane nastavnika/ca i, ako jesu, kome su to činili; da li bi bili spremni da prijave eventualno nasilje od strane nastavnika/ca i da li vjeruju da bi ih, u tom slučaju, Škola zaštitila.

Rezultati ovog dijela ankete pokazuju da je 34% anketiranih učenika/ca upoznato sa procedurama prijavljivanja nasilja, a da ove procedure ipak ne poznaju, izjasnilo se 66% anketiranih učenika/ca. Učenici/ce koji su naveli da poznaju procedure ističu da su se sa istim upoznali na času odjeljenjske zajednice, preko postera o pravilima ponašanja, koji se nalaze u holu Škole, a povremeno i dežurni učenici/ce čitaju saopštenje o uvođenju novih pravila. U jednom odgovoru se navodi edukacija kroz radionice, dok u drugom odgovoru učenik/ca navodi da su na poziv „Crvenog krsta“, otišli i u njihovim prostorijama se edukovali o nasilju. Učenici/ce navode da bi nasilje prijavili odjeljenjskom starješini, porodici, a u nekoliko odgovora navode da bi se obratili direktorici Škole, u slučaju nasilja od strane nastavnika/ca. Rezultati ankete pokazuju da je 9% učenika/ca prijavilo nasilje od strane nastavnika/ca, ali na otvoreno pitanje kome su prijavili i da li se nakon prijave desila promjena u odnosu nastavnika/ca prema učenicima/cama, od ukupno dvanaest odgovora, možemo izdvojiti samo pet koji pružaju odgovor na ovo pitanje. U tim odgovorima se navodi da su učenici/ce nasilje prijavili roditeljima, odjeljenjskom starješini ili direktorici i da je bilo poboljšanja u odnosu tih nastavnika/ca prema učenicima/cama, ali vrlo kratak period. Anketom smo provjerili i da li bi učenici/ce bili slobodni da prijave neprimjereno ponašanje i nasilje od strane nastavnika/ca i, ako bi, kome bi to prijavili. Rezultati ankete pokazuju da bi učenici/ce, njih 37%, prijavili bez problema nasilje od strane nastavnika/ca, a 29% njih navodi da bi prijavili, ali bi imali strah od posljedica. Ostali učenici/ce navode da ne bi prijavili, i to iz straha da im neće vjerovati 22% ispitanika/ca, a 13% njih jer vjeruje da niko ništa ne bi uradio. Frekvencija odgovora pokazuje da bi učenici/ce nasilje od strane nastavnika/ca najprije prijavili odjeljenjskom starješini (55 odgovora), zatim direktorici (19 odgovora), omiljenom nastavniku/ci (18 odgovora), te školskom pedagogu/psihologu (8

odgovora). Zabrinjava podatak da je 12 učenika/ca odgovorilo da ne bi nikome prijavili nasilje od strane nastavnika/ca. Podatak da 38% anketiranih učenika/ca smatra da Škola ne vodi računa o zaštiti učenika/ca od neprimjerenog ponašanja nastavnika/ca govori o tome koliko je visok nivo nepovjerenja učenika/ca prema Školi. Učenici/ce su opisivali situacije koje su im se dogodile, kada nisu znali kome da se obrate i kako da reaguju: izrugivanje zbog izgleda ili prekomjerne kilaže i neprikladno dodirivanje učenika/ca od strane vršnjaka, te vrijeđanje od strane nastavnika/ca i favorizovanje pojedinih učenika/ca. Na pitanje otvorenog tipa da napišu sve što smatraju važnim o odnosu nastavnika/ca prema učenicima/cama u Školi, učenici/ce navode da nastavnici/ce često nemaju razumijevanja prema njima, da ih nerijetko nepravedno optuže, da imaju svoje miljenike, da su previše strogi i da mnogo viču, te da ne umiju da komuniciraju sa učenicima/cama, da su grubo i da im se često obraćaju uvredljivim komentarima i pogrdnim imenima. Zabrinjavaju i komentari učenika/ca u kojima se navodi da nastavnici/ce „dopuštaju mnogo sebi“, tjeraju učenike/ce sa časa ili iz škole, guraju ih, ali kad dođe inspekcija ili kontrola, kako učenici navode, nastavnici/ce promijene odnos prema njima, ali i način predavanja. Da ovakva komunikacija utiče na emocionalno stanje učenika potvrđuje i komentar: „i mi učenici smo ljudi, treba da nas tretiraju malo nježnije“. Prema odgovorima malog broja anketiranih učenika/ca, zaključujemo da pojedini nastavnici/ce objašnjavaju lekciju samo jednom i ne osvrću se na to da li je ona usvojena ili ne, a zatim daju veoma zahtjevne testove, koje je nemoguće završiti u toku jednog školskog časa. Iako je neuporedivo više odgovora u kojima učenici/ce navode primjere neprikladnog i neprimjerenog ponašanja nastavnika/ca, postoje i oni odgovori učenika/ca koji govore u prilog profesionalnog odnosa nastavnika/ca prema učenicima/ca. U tim odgovorima se navodi da su pojedini nastavnici/ce zaista divni, da se odnose pošteno prema svim učenicima/cama i da su pravedni, da nisu previše strogi i imaju puno razumijevanja, da mora da se zna red. Koliko je bitna komunikacija i odnos prema učenicima/cama potvrđuje i komentar da jedna nastavnica „zna da zađe u dušu učenika, jako je divna i na nju svi nastavnici treba da se ugledaju, nije ni previše stroga, a ni previše popustljiva“. Među pozitivnim primjerima navode se nastavnica matematike, nastavnik informatike, nastavnik engleskog jezika i nastavnik fizičkog vaspitanja.

Ovi podaci pokazuju da dvije trećine učenika/ca nije upoznata sa procedurama prijavljivanja nasilja, što ukazuje na potrebu za dodatnim informisanjem i edukacijom u ovoj oblasti. Anketa pokazuje da značajan broj učenika/ca osjeća strah od prijavljivanja nasilja od strane nastavnika/ca zbog mogućih posljedica, zbog osjećaja da im se neće vjerovati ili da niko neće reagovati. Ovaj podatak ukazuje na nisko povjerenje učenika/ca u sistem zaštite u Školi. Iako postoje pozitivni primjeri profesionalnog odnosa nastavnika/ca prema učenicima/cama, značajan broj učenika/ca prijavljuje neprimjerenost ponašanja nastavnika/ca, uključujući verbalno i fizičko nasilje, nepošteno ocjenjivanje i izdvajanje pojedinih učenika/ca. Više od trećine učenika/ca smatra da Škola ne vodi računa o zaštiti od neprimjerenog ponašanja nastavnika/ca, što ukazuje na visok nivo nepovjerenja i potrebu za poboljšanjem internih mehanizama zaštite učenika/ca. Učenici/ce navode da se pojedini nastavnici/ce prema njima ponašaju grubo, ne pokazuju razumijevanje i često ih nepravedno optužuju. Ovakav način komunikacije može negativno uticati na emocionalno stanje i motivaciju učenika/ca za učenje. Svi ovi podaci ukazuju na to da je neophodno da Škola pojačano radi na daljoj edukaciji učenika/ca, nastavnika/ca i roditelja, na izgradnji povjerenja između učenika/ca i Škole, kao i na normalizaciji prijavljivanja svih vidova nasilja. I pored zabrinjavajućih podataka, učenici/ce prepoznaju pozitivne primjere, te navode da postoje određeni nastavnici/ce koji imaju pravedan i profesionalan odnos, što ukazuje da je u Školi moguće razviti dobar model komunikacije i pristupa učenicima/cama.

ZAKLJUČCI rezultata istraživanja:

- Veliki procenat učenika/ca je izjavio da se osjećaju neprijatno zbog ponašanja pojedinih nastavnika/ca, što ukazuje na sistemski problem u profesionalnom odnosu nastavnika/ca prema učenicima/cama.
- Dvije trećine učenika/ca je izjavilo da su bili izloženi verbalnim uvredama, uz upotrebu izrazito neprimjerenog vokabulara od strane nastavnika/ca, čime nastavnici/ce urušavaju dostojanstvo učenika/ca.
- Iako je bilo kakav oblik fizičke agresije neprihvatljiv u školskom okruženju, određeni procenat učenika/ca navodi da su trpjeli fizičko nasilje od strane nastavnika/ca, a skoro petina ispitanika/ca je i svjedočila tim slučajevima.
- Skoro polovina anketiranih učenika/ca navodi neprijatnost zbog pogleda, dodira ili ponašanja nastavnika/ca, dok više od četvrtine ispitanika/ca ističe neprimjerene komentare o fizičkom izgledu. Pojedini odgovori ukazuju i na seksualizovano ponašanje.
- Pojedini nastavnici/ce koriste metode disciplinovanja koje narušavaju dostojanstvo učenika/ca, uključujući verbalno omalovažavanje, izdvajanje pojedinih učenika/ca i nepošteno ocjenjivanje.
- Strani učenici/ce su prijavili netrpeljivost nastavnika/ca na osnovu porijekla, što ukazuje na nedostatak svijesti o interkulturalnosti i inkluzivnosti.
- Više od dvije trećine učenika/ca ne zna kako da prijavi nasilje, što ukazuje na potrebu za jačanjem edukacije u ovoj oblasti.
- Učenici/ce se plaše da prijave nasilje zbog mogućih posljedica, nepovjerenja ili ubjeđenja da niko neće reagovati.
- Više od trećine anketiranih učenika/ca smatra da Škola ne vodi računa o zaštiti učenika/ca od neprimjerenog ponašanja nastavnika/ca, što predstavlja visok nivo nepovjerenja u Školu.
- Iako su negativna iskustva dominantna, učenici/ce prepoznaju i profesionalne, pravedne i empatične nastavnike/ce, što pokazuje da je u Školi moguće razviti kvalitetan model odnosa u nastavi.

PREPORUKE proizišle iz realizovanih fokus grupa i rezultata anketiranja učenika/ca:

Na osnovu analize sprovedenih aktivnosti, Zavod za školstvo Crne Gore upućuje JU OŠ „Druga osnovna škola“ sljedeće preporuke s ciljem unapređenja sigurnosti, zaštite učenika/ca i poboljšanja kvaliteta komunikacije u Školi:

- Organizovati kontinuirane obuke za nastavnike/ce na temu pedagoških i komunikacijskih vještina: o nenasilnim metodama disciplinovanja, rješavanju konflikata, osnaživanju emocionalne inteligencije u radu sa učenicima/cama i profesionalnom odnosu prema učenicima/cama;
- Organizovati edukativne radionice za učenike/ce na temu nasilja, koristeći prilagođene metode i materijale koji će učenicima/cama omogućiti da bolje razumiju i prepoznaju neprikladna ponašanja

nastavnika/ca, te podizati svijest o važnosti prijavljivanja svakog oblika neprimjerenog ponašanja, uznemiravanja i nasilja;

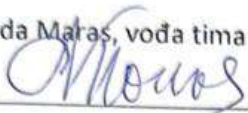
- Ojačati ulogu školskog psihologa i pedagoga i povećati njihovu dostupnost učenicima/ama kroz redovne individualne i grupne sastanke, na kojima će moći da razgovaraju o problemima i izazovima s kojima se suočavaju;
- Redovno analizirati kvalitet odnosa nastavnika/ca prema učenicima/cama putem anonimnih anketa, fokus grupa i individualnih razgovora, što, u cilju blagovremenog otkrivanja problema, ne smije biti sprovedeno samo formalno;
- Osmisliti plan kontinuirane edukacije kroz radionice, predavanja i interaktivne sesije sa stručnjacima iz oblasti prevencije nasilja (časovi odjeljenjske zajednice moraju se dosljedno koristiti za ovakve teme);
- Organizovati radionice o empatiji, inkluziji i interkulturalnosti kako bi se smanjila diskriminacija i unaprijedio kvalitet odnosa u školi;
- Postaviti jasne i lako dostupne informacije o mehanizmima zaštite učenika/ca, uključujući plakate u školi, digitalne brošure i redovne časove o pravima učenika/ca;
- Kroz stalne razgovore sa učenicima/cama raditi na normalizaciji prijavljivanja neprimjerenog ponašanja, tako da učenici/ce ne osjećaju strah ili nepovjerenje;
- Redovno raditi na promociji kulture povjerenja kroz otvorenu komunikaciju i jačanje osjećaja sigurnosti među učenicima/cama i pripadnosti školi;
- Osnažiti ulogu Tima za prevenciju i suzbijanje nasilja i vandalizma i poboljšati komunikaciju sa učenicima/cama u vezi sa njihovim pravima i mogućnostima zaštite i periodično informisati učenike/ce o pravima, procedurama zaštite i načinima prijavljivanja neprimjerenog ponašanja;
- Potrebno je jačanje mehanizama zaštite učenika/ca kroz rad Tima za prevenciju i suzbijanje nasilja i vandalizma i osiguravanje da svi učenici/ce znaju kome mogu da se obrate bez straha od posljedica;
- Razviti i distribuirati pisani vodič koji jasno objašnjava korake koje učenici/ce mogu preduzeti u slučajevima nasilja;
- Identifikovati i promovisati primjere nastavnika/ca koji imaju dobar odnos sa učenicima/ama i koji pokazuju profesionalnost, empatiju i pravednost u radu sa njima, kako bi se stvorio model poželjnog ponašanja i profesionalnog odnosa;
- Uključiti roditelje u ove aktivnosti kako bi se osnažila podrška i razumijevanje unutar porodica;
- Redovno evaluirati i pratiti situaciju koja je prijavljena kao neki vid nasilja, te transparentno obavještavati učenike/ce, roditelje i nadležne institucije o ishodima prijava nasilja i preduzetim mjerama kako bi se smanjio osjećaj kod učenika/ca da niko neće reagovati na njihove pritužbe.

Pravna pouka:

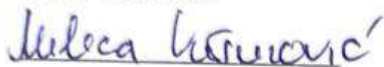
Shodno stavu 4. člana 11. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama, na ovaj Izvještaj škola može izjaviti prigovor direktoru Zavoda za školstvo u roku od 15 dana od dana prijema ovog Izvještaja.

Članovi tima nadzornika:

Nada Maras, vođa tima

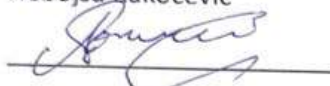
Milica Vušurović

Irena Ivanović

Nebojša Bakočević

Leon Djuravčaji

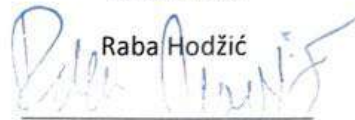

Ivana Milunović

Direktorica

Raba Hodžić

Dostavljeno:

JU OŠ „Druga Osnovna škola”, Budva

Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija

Arhivi